Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 77 (13701) | 1972 оной апрелиин 1, суббото | Сэн 2 мүнгэн

...ИТЭЙГЭЭР ЭХИЛБЭЛ— ...ЛАХАБДИ

...мал үшөөл олошоруул... ашаг шэмэ улам ...болохын тула эрхим ...үбһэ тэжээл элбэгээр ...худөө ажахын энэ ...эрид хүгжөөхэ тон ...лгонуудай нэгэн боло... КПСС-эй XXIV съездын ...соо онсолон заагда...

...үхэр, хонин һүрэг ...бэрилдэг манай ажахы..., совхозууд хээрын ...н, бэлшээриин ургаса ...дээшэлүүлжэ, үбһэ ...жа абахын түлөө эр... тэмсэхэ ёһотой болоно.

...нимэһээ манай Ивал...рилгэ-туршалгын ажа...жэлнүүдтэ нуга саб... һайнаар ашаглаха, ур...шэлүүлхэ талаар яһа... хүдэлмэри хэнэ. Гү...тэн тон ехэ туһалам... хэдэхэн жэлэй турша... ехэ газарта намаг ха... һубаг ханааб олон ...сабшалан дээрэ мине... үтэгжүүлгэ, наг шэбхэ ...дадаг болоо.

...мэдэһээр, бүхы саб...й звенонуудта даал... бодото эзэдтэй байха...аар үтэгжүүлэгдэжэ, ... уһалагдажа. үндэр ...үгэдэг шуу. Бидэ бү... гектар сабшалангаа саг ...лдэг луговодуудай 29 ...алганхайбди. Звено бү...нһөө бүридэнэ гэхэ ...бүхэндэ дунда зэргээр ...сабшалан даалгагдана. ...енонууд дааһан газар...гөө хүсөөр наг шэбхэ ...неральна үтэгжүүлгэ ...хүрэхэгүй байһа... Тиимэһээ сабшалан ... зөөхэ, минеральна ... тарааха хүдэлмэри ...жоруулагдаһан отря...хэгдэнэ.

...һайжаруулха габша...эриин энэ соносхогдо... һара соо ажахыдамнай ...гэжэ уридшалан то... табяад, бүхы лугово...жоруулагдаһан отря...заторнуудые суглуул... байһан зорилгонуудые ...хэеэ хөөрэлдөөбди.

...үнэтэ сагай нэгэшье ...гэхэгүйн тула бү...уднай бүри мартын ...аландаа гараад, тэн... шулууень сэбэрлэжэ ... Ажахын гурбадахи от...эргэтэй «МТЗ» түхэ... трактортай, мүн на... шэбхэ задалха, түл...зертой «С-100», шэб... оньһон түхеэрэлгэтэй ...акторнуудтай оньһожо... отряд Е. Н. Холбое...рилгэ доро баһал мар... шэбхэ зөөжэ эхилээ. ...жаруулагдаһан бэлшээ... 100 га газарта түрүү... тонно шэбхэ зөөгөөд ...бээ обоотой шэбхын

һайса гэдэһэн байгаа һаань, бүришье ехэ үтэгжүүлгэ гаргагдаха бэлэй. Имагтал хүрэһэн шэбхые «С-100» трактораар түлхюулжэ бутаруулнабди. Мүнөө эндэ үдэр бүри 350—400 хүрэтэр тонно шэбхэ хээрэ гаргагдана. Энэ хүдэлмэридэ механизаторнууд М. Тулонов, Н. Мясников, К. Татарников, П. Загузин гэгшэд онсо шалгарна.

Энэ габшагай хүдэлмэриин хоёр һарын туршада 8 мянган тонно шэбхэ сабшалан, һайжаруулагдаһан бэлшээри дээрэ зөөгдэхэ юм.

Тэрэшэлэн мартын 20-һоо хойшо «РУМ-3» түхэлэй найман агрегат табижа, сабшалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ тараажа захалаа һэмди. Нёдондо үтэгжүүлгэ оруулагдаагүй хоёр мянган гектар сабшалангай га бүридэ дунда зэргээр 6,5 центнер холимол минеральна үтэгжүүлгэ (суперфосфат, калийна дабһа, аммиагай селитр) оруулнабди. Саһанай түлэг хайлажа, мүн нойтон саһанай ороод байһан мүнөө үедэ минеральна үтэгжүүлгэеэ ойрын 13—15 хоног соо хуу тараажа дүүргэхын түлөө оролдонобди. Юуб гэхэдэ, минеральна үтэгжүүлгэ шииг нойтонтой түргэн худхаржа, газарай хүрьһэндэ һайнаар шэнгэхэ, үрэжэл үгэхэ байна бшуу.

Энэ хоёр һарын туршада гектар бүриин 40 тонно шэбхэ тараажа, 270 га газарые тусгаар шэбхэжүүлхэбди. Мүн 100 га газарай болдог дошо отолжо тэгшэлхэбди. Мүнөө «С-100» трактораар тэрэнэй 50 гектарайнь болдог тэгшэлэгдээд байна. Тиихэдэ хэдэн зуун гектар сабшалан дээрэ диск, борной, хадхууртай каток шэрэжэ, хүрьһэнэйнь дээгүүрхиие бөөлэрүүлхэ, һайжаруулхабди.

Үнгэрэгшэ жэлдэ даажа байһан сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 24—25 центнер үбһэ абаһан бэрхэ луговодууд Василий Овчинников, Константин Каленых, Лубсан Дымбрынов гэгшэд байгша ондошье баһал үндэр баян ургаса абахын түлөө мүрысөөндэ хам оролсохонь. Эдэнэр мүнөө уһалууриин һубаг ханааб сэбэрлэжэ, һайрам тогтоохо хаалта боолтонуудые хэжэ байнхай.

Нигээд гол горходой мүльһэнһөө һалажа, уһанай урдажа эхилхэдэ, газараа уңдалуулжа захалхаар бүхы юумэеэ бэлдэнхэйбди. Газар уһалха техникэ хуу заһабарилагдаа. Сабшалан уһалха нүүдэл «ПНС-18/25» түхэлэй 40 метр ута хоолойтой шэнэ бүлүүр станци энэ жэлдэ абаабди. Тэрэнээ һаяар тодхожо, сабшалан дээрэ уһа гаргажа эхилхэмнай. Сабшалан уһалхадаа багахан ханаабуудые хэрэгтэй тээшэнь гаргаад, һүүлдэнь тэдэнээ жэгдэлхэ «КЗУ-0,3» түхэлэй түхеэрэлгэ звено бүхэндэ бии. Луговодуудта резинэ сабхи, бээлэй, уһа хааха түмэр хаалта гэхэ мэтэ үгтэнхэй.

Урда жэлнүүдтэ зундаа гол ханаабта уһанай бага болоходонь сабшалангаа хоёрдохёо һайнаар уһалха гэхэдэмнай, бэрхэтэй байдал тохёолдодог һэн. Харин мүнөө жэлдэ уһалууриингаа системын эхиндэ 1,2 миллион кубометр уһа тогтоохо сөөрэм барябди. Энээнэй ашаар ямаршье ган гасуур жэлдэ һубаг ханаабтамнай уһан элбэг байдаг болохо.

Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ манай ажахынхид бүхы сабшалангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 20 центнерһээ бага бэшэ ургаса абажа, хамта дээрээ 7100 тонно үбһэ, зелёнко бэлэдхэхэ гэһэн социалис уялга абан-

Н. БОГДАНОВ,
Улаан-Үдын аймагай Ивалгын ОПХ-гай главна мелиоратор.

XXIV ТҮСЭБТЭ ЮҺЭДЭХИ

ЭРШЭ · ШАНАР ДЭЛИСЭ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ивалгын ОПХ-да һайжаруулагдаһан бэлшээри болгогдохо газарта наг шэбхэ гаргажа байһан отрядай түрүү механизатор М. Н. Тулонов. 2. Наг шэбхэ зөөлгэдэ оньһон техникэ олон хүдэлнэ.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

МЯНГАТАН ОЛОШОРНО

Сүүдхэдөө мянган километртэ ашаа шэрэдэг машинистнүүдэй тоо улам олошорно. Эдэнэр арадай ажахыда шухала хэрэгтэй ашаа саг болзор соонь хэрэглэгшэдтэнь хүргэжэ шададаг болонхой. Улаан-Үдын локомотивна депогой, станциин хүдэлмэришэд нэгэ һанал бодолтойгоор ажаллана. Тэдэнэр ашаа шэрэхэ һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Эдэнэр февраль һара соо вагонуудай миин байха сагые 2 часаар хорооһон, ашаа шэрэхэ даабаряа 6 процентээр үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Түмэр замай Улаан-Үдэ станциин коллектив Зүүн-Сибириин түмэр замай станцинуудай дундаһаа социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

ТАБАН ХОНОГООР УРИДЛАА

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо ажалай бэлэг бариха зорилготойгоор Байгалай леспромхозой модошод ажаллажа байна. Бага комплексно бригада, мастерска участогуудай, модо бэлэдхэлэй пунктнуудай хүдэлмэришэдэй хамтын суглаанууд дээрэ урдань абаһан социалис уялганууд дахинаа харагдажа шэнэлэгдэбэ.

Леспромхозой коллектив табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид, декабриин 25-да дүүргэхээр хараалаа. Жэлэй даабариһаа гадуур 5000 кубометр модо бэлэдхэхэ уялга абтаа.

Модошод хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлжэ байна. Энэ тэмсэлдэ амжалта туйлаба. Леспромхозой коллектив жэлэй түрүүшын кварталай даабариие табан хоногоор урид дүүргээ.

Модо бэлэдхэлэй «Золотой ключ» пунктын хүдэлмэришэд леспромхоз соогоо түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр февраль һарын хүдэлмэриин дүнгөөр СССР-эй Ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин министерствын болон профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта, 1-дэхи мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Габшагай ажалай һара гэжэ соносхогдоһон март соо олон хүдэлмэришэд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, В. М. Гаршуковой, Н. А. Козловой, Н. Г. Яковлевай даадаг бага комплексно бригаданууд даабариһаа гадуур үдэр бүхэндэ 10—15 кубометр модо бэлэдхэдэг болоо.

Н. ТЮРНЕВ.

САБШАЛАН ДЭЭРЭ

Бүри үбэл байхада Хүрбын совхозой хоёрдохи отделениин луговодууд Чимит-Доржо Доржиев, пенсионер Даша Бальжиров гэгшэд сабшаландаа гараһан юм.

Түрүүн тэдэнэр посхоодоо шэнэлхын тула 1000 гаран һургааг отолоо, зундаа үбһэ һурилхэдэ хэрэгтэй тракторай шаргануудые заһабарилаа, шэнэлээ. Мүн удаань сабшалан дээгүүрхи модо, шулуу сэбэрлэһэн байна.

Мүнөө тэдэнэр оньһожоруулагдаһан отрядайхидтай хамта газартаа минеральна үтэгжүүлгэ тараажа, наг шэбхэ зөөжэ байнхай.

Ц. Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

Хориин аймаг.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Л. П. ВИКУЛОВАДА БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА УРЛАН НАРИЖУУЛАГША ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Урлан нарижуулгын ажал ябуулгада ехэ габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай геологическа захиргаанай түбэй лабораториин минералого-петрографическа лабораториин начальник нүхэр Лидия Павловна **Викуловада** Буряадай АССР-эй **габьяата урлан нарижуулагшын** хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1972 оной мартын 30.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭД Э. Д. ДОБЖАЕВАДА, В. А. НОВИКОВТО БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ИНЖЕНЕРЭЙ ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэриие хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө эдэ нүхэдтэ Буряадай АССР-эй габьяата инженерэй хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Добжаева Эмилия Дугаровнада — Буряадай геологическа захиргаанай түбэй лабораториин спектральна шэнжэлгэ хэхэ методическа бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ.

Новиков Владимир Акимовичта — Буряадай геологическа захиргаанай түбэй геологическа экспедициин ахалагша геолог.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1972 оной мартын 30.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ ГЕОЛОГИЧЕСКА ЗАХИРГААНАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэриие хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө эдэ нүхэдые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

Сахаровский Иван Никитичые — Ермаковско партиин ахалагша геолог.

Татарников Николай Захаровичые — Сэлэнгын экспедициин үрэмдэлгын мастер.

Урманов Николай Семеновичые — Гуджирай нэгэдхэмэл партиин начальник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1972 оной мартын 30.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР О. Н. ШАНЮШКИНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Буряад ороной ашагта малтамалнуудые шэнжэлэн нээлгэдэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө, түрэһөөр 60 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, СССР-эй Геологиин министерствын Ленинэй орденто Сосновско экспедициин главна геолог нүхэр Очир Николаевич **Шанюшкиниие** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1972 оной мартын 30.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ЭКОНОМИСТЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Экономическа ба статистическэ хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө эдэ нүхэдтэ Буряадай АССР-эй габьяата экономистын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Думнова Людмила Севастьяновнада — хамтадхамал баланс гаргадаг таһагай начальник.

Сальникова Анна Ивановнада — промышленность, транспорт ба хэлхеэ холбооной статистикын таһагай начальник.

Хамаганова Тамара Николаевнада — капитальна барилгын статистикын таһагай начальник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1972 оной мартын 30.

...НЭЙ ШАНАР ...АГҮЙ

...ндэ ороoһо тарьянай ...хуряажа абаха гэбэл, ...һайнаар бэлдэхэ шухала ...шан бүхэн ойлгодог ...ар-Шэбэрэй аймагай ...хозуудта хүрэнгын ...рэхэ хүдэлмэри яма... гээд хаража үзээ. Энэ ...тойл Сибириин «Ку...дэмы нэрлэдэггүй бай...ряашад жэл бүри ар... тогтууритай ургаса ...дагааараа республика ...эдгүйхэн суутай бай...

...табан жэлэй хоёрдохи ...имагай ажахынуудта ...ер шэниисын үрэһэн ...арилгынгаа шанарай ... II классай 86.122 ...шэниисын үрэһэн ажа...бии гэхэ гү, али энэнь ... болоно. Үлэгшэ 17,6 ...һэн тарилгынгаа ша...лассай, энээнэй нэгэ ...үшөө тарилгын ша...деэдүй. Энэ шухала ...ойрын үдэрнүүдтэ тү... хараалагдана.

...обёосой үрэһэнэй ша... ажахынуудта бира... хадагалагдаһан бүхы ... процент гэхэ гү, али ...рынь тарилгын ша...деэгүй. Эды ехэ үрэ... шадалынь тулюур, ...раалагдаһан нормоһоо ... Эдэ бүхы үрэһэ сэ...лмэридэ гол анхарал ...хүтэлбэрилэгшэд, аг...абиха зэргэтэй. Шииг ... наруулж дулаан ...хэрэглэжэ, һалхитуу... үрэһэ сэбэрлэхэ, бүхы ...үйсэд хэрэглэжэ, томо ...лгаха.

...шанараар һайн үрэһэ ...ир ажахынуудай мэр...аралдаа табяагүйнь ...Энэ шухала хэрэгтэ та...гын урда тээ хаана. ...оо хүрэнгын ороoһо ...абахада таарамжатайб гэжэ түсэблөөгүй дээрэһээ иимэ ушар эндэ тохёолдоо бшуу.

Энэ бэрхэшээлһээ гарахын тула үрэһэ сэбэрлэхэ хүдэлмэриие хоёр халаанда табихаар болоо. Ороoһо таряа сэбэрлэхэ машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ шухала. Аймагай зарим ажахынуудта тарилтын шанарта хүргэгдэһэн обёос бии. Мүн үрэһэ андалдаха хүдэлмэриие шамдуу ябуулха зэргэтэй. Бүри намар колхоз, совхозууд тарилгын шанарта хүргэгдэһэн обёос бэлэдхэлэй пунктнуудта тушааһан юм. Тиимэһээ ондоо ороoһоор обёос андалдаха хүдэлмэриие шууд ябуулжа болохо. Дээрээ ортоогүй дээрээ хүрэнгын обёос андалдаха хүдэлмэриие эмхи гуримтайгаар ябуулха зорилго колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд табиха шухала.

I, II классай хүрэнгын шэниисые хорлохо хүдэлмэриие эртэнһээ эхилхэ хэрэгтэй. Таригдаха үрэһэнэй анализ хоёрдохёо абажа, шанарынь элирүүлхэ хэрэгтэ хүтэлбэрилэгшэд гол анхаралаа табиха зэргэтэй. Аймагай зарим ажахынуудта мүнөө болотор хүрэнгын горох үгы байһаар. Энэ үрэһые ажахынуудаар андалдан абаха ажал мүртэйгөөр ябуулагданагүй гэжэ хэлэмээр.

Эндэ хартаабхын үрэһэн мүнөө болотор нэгэшье центнер бэлэдхэгдээгүй байһаар. Дурдагдагша аймагай ажахынуудай мэргэжэлтэд хүрэнгын хартаабха өөһэд өөһэдынгөө хүдэлмэришэдһээ худалдажа абахаар хараална. Энэнь ехэхэн дутагдалтай гэжэ һанамаар.

Нэгэ янзын һайн үрэһөөр тарилгааяа хэжэ шадабал, тогтууритай ургаса хуряажа болоно гэжэ мэргэжэлтэд һайн мэдэдэг гээшэ. Тиимэһээ ажахы бүхэн өөрын хүрэнгын хартаабха бэлэдхэхэ шухала хүдэлмэридэ анхархаар болоохо гэжэ һанагдана. Бэлэдхэгдэһэн үрэһэеэ хадаглаха түхеэрэлгэнүүдые бариха саг эндэ тулажа ерээ. Ниитын эдеэ хоолдо һайн шанартай хартаабха ургуулха арга боломжоёо бэелүүлжэ шадаха аабза гэжэ эндэхи механизаторнуудта найдахаар.

А. КАПУСТИН
Буряадай АССР-эй габьяата агроном

ФАБРИКЫН УРАН ГАРТАН

Серовой нэрэмжэтэ мебельнэ фабрикын коллектив юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабариһаа гадуур 53 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргажа, ажалшадта наймаалаа бэлэй. Урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын 27 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 10 мянган түхэригэй арьбалалта хэһэн байха. Фабрикын коллектив, һайн шанартай мебель бүтээхын тула шанга тэмсэл ябуулна. Шэнэ онол арга хэрэглэһэнэй ашаар эдэнэр һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ шадана.

1972 оной эхинһээ улам эршэмтэйгээр ажаллажа байнад. Мебельнэ, шэрдэлгын цехүүдэй коллективүүд социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Эдэ цехүүдэй коллективүүд хододоо һайн шанартай продукци бүтээн гаргадаг юм. Эдэнэр байгша оной январь, февраль һарада яһала һайнаар хүдэлөө. Ганса февраль һарын түсэбһөө гадуур 1 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаһан.

Фабрикын ехэнхи продукци хүдөөгэй ажалшадта эльгээгдэдэг. Энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо 30 мянган түхэригөөр ехэ продукци бүтээхэ даабаритай. Тэрэнээ декабриин 25-да дүүргэхэ уялга абанхай.

Ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг түрүү хүдэлмэришэд эндэ олон. Тэдэнь даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэжэ, түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Комсомолшууд Т. Возная, Н. Шандырева, А. Веншук гэгшэд халаан бүриингөө даабари 10—15 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Эдэнэр туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхахые оролдоно.

Д. БАЛДАНОВ.

Улаан-Үдэ

ХАРААЛҺАНАА БЭЕЛҮҮЛХЭЭР

...Үнгэрһэн жэл Алцагай отделениин гурбан хонишод — Арья Гомбоев, Мунко Цыренжапов, Бадма-Доржо Гомбоев 100 эхэ хонин бүриһөө 106—100 хурьга абажа, бүрин бүтэн тушааһан юм. Тиихэдээ ахалагша хонишон Цыренжап Будаевич Будаевай даадаг отарын хонишодой коллектив 100 эхэ хонин бүриһөө 90 гаран хурьга түлжүүлээ һэн. Арья Гомбоевич гансашье совхоз доторoo бэшэ, мүн аймагтаа мэдээжэ болоһон хонишон. Тэрэ 1970 ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 103 хурьга абаһан байгаа.

— Огарымнай хонид һүүлшынхэе түллэхэнь,—гээд нүхэр Гомбоев хөөрэнэ. — Тиимэһээ олон хурьга абахаар үлүү ехэ ама алдаханьшье найдамгүйшэг. Гэбэшье хонин бүриһөө түл абахыел оролдожо байгдана. Үбһэ тэжээл өөһэдөө бэлдэжэ абаа һэмди. Хонид тарган. Талха тарьянай зүйл яһала үгтэнэ,—гэбэ.

Арья Гомбоевич пенсидэ гараһаар үнинэй. Теэд мүнөө хүрэтэр ниитынгээ мал ажалда таһалгаряагүй хүдэлжэ, совхозойнгоо хүгжэлтэдэ нилээд хубитаяа оруулалсаһан зандаа. Энэ хүмнай мүнөө жэл һүүлшынхиеэ отара дээрэ хүдэлжэ байгаа юм хаш. Харин ехэ хүбүүн Бадма-Доржонь абынгаа һайн хэрэгые уг залгамжалан үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй юм.

Тус отарын хонишод түл абалгаяа түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаһан байна. Мүнөө жэл 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга абажа, хонин бүриһөө 3,260 грамм ноoһо хайшалжа, хурьган бүхэнэй шэгнүүрые 18 килограммда хүргэжэ тушааха уялгатай.

Һаяхан залуу хонишон Бадма-Доржо Гомбоевтой уулзажа хөөрэлдэхэдэмнай:

— Манай эндэхи эрхэ байдалда абаһан уялгамнай бага бэшэ. Теэд хэлэһэндээ хүрэжэ, һарбайһанаа абахыел оролдонобди. Эхэ хонин бүридэ 300 грамм талха тарьянай зүйл үгтэнэ. Зундаа өөһэдынгөө хүсөөр 237 центнер үбһэ, 173 центнер зеленко бэлдэжэ абаа һэмди. Тэжээлээ наринаар эдюулбэл, бараг хүрэхэ бээ гэжэ һананаб. Урдынхида орходоо талха тарьянай зүйл һураггүй ехээр үгтэдэг болоо гээшэ. Байра байдалнайшье урдынхитай сасуулхаар бэшэ,—гэжэ тэрэ омогорхон хөөрөө һэн.

Һаяын мэдээгээр Б-Д. Гомбоевой отарада 290 гаран хурьган абтаад, гарза хоролтогүй харууһалагдажа байгаа һэн. Эндэ Жамбал Зундуев Дулмажап Гомбоева хоёр хурьгашанаар ажаллана. Ахалагша хонишон өөрөө, Ринчин Жаргалов, комсомол хүбүүн Борис Балданов гэгшэд хонидоо адуулна.

Бадма-Доржо абынгаа ажалша бэрхэ угые нэрэтэй түрэтэйгөөр халан үргэлжэлүүлжэ, юһэдэхи табан жэлэйнгээ хоёрдохи жэлэй түсэбые дүүргэхын тула улам эршэтэйгээр ажаллажа байнхай.

Б. ЖИГЖИТОВ.

Зэдын аймаг.
Ториин совхоз.

Алдарта ойе угтуулан

ГРУЗИИН КП-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ТБИЛИСИ. (ТАСС). Грузиин ССР Соведүүдэй Союзай бүхы аха дүү республиканууд шэнги ленинскэ национальна политикын, СССР-эй арадуудай хани барисаанай илалтын бодото бэелэл болоно. Совет Грузида 80 гаран арад үндэһэтэнэй түлөөлэгшэд аха дүүгэй нэгэн бүлэ болоод ажалладаг. Абхазиин ба Аджарай автономито республиканууд 50 жэлэйнгээ ойе баяр баясхалантайгаар тэмдэглээ, Урда-Осетиин автономито областиин ажалшад табин жэлэйнгээ ойдо бэлдэжэ байнхай. СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлдэлгэ Грузида бүри ехэ далайсатайгаар хэгдэнэ.

«Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой ёһоор алдарта ойдо бэлдэхэ талаар Грузиин партийна организацинуудай дүүргэхэ зорилгонуудые Грузиин Компартиин Центральна Комитедэй пленум зүбшэн хэлсээ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Грузиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. П. Мжаванадзе элидхэл хээ.

НЁДОНДОНОЙХИҺОО ДЭЭГҮҮР

Поселиин һүнэй фермын һаалишад СССР-эй 50 жэлэй ойн баярай социалис мүрысөөндэ оролсоһоноо мэдүүлээ һэн. Тус коллектив даажа абаһан уялгануудаа урагшатайгаар бэелүүлжэ байна. Үнгэрэгшэ хоёр һарын туршада эндэхи һаалишад үнеэн бүриһөө дундa зэргээр 744 килограмм һаажа абаба. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо эндэ 27 килограммаар ехэ һүн һаагдаа. Энэ хугасаада фермын эрхим һаалишан Е. И. Ермолаева хаража байһан үнеэн бүриһөө 996 килограмм һү һаажа түрүүлбэ. Энэ нүхэрнай түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ һү һаалияа нёдондонойхиһоо 263 килограммаар дээшэлүүлжэ шадаа. Һаалишан Д. В. Бурдуковская 857 килограмм һү һаажа, хоёрдохи һуурида ябана.

Тус фермын дэргэдэ шахамалнуудые харадаг үхэршэд Н. Н. Логинова, Е. А. Хвостова гэгшэд габшагай бэрхээр ажаллажа гараба. Гүрэндэ мяха тушааха 1 кварталай түсэбэй дүүргэлтэдэ эдэ үхэршэдэй оруулһан хубитань ехэ. Эндэхи үхэршэд 499 центнер һайн шанартай мяха тушаажа, түсэб, даабарияа 199 процентээр үлүүлжэ шадаа.

Даажа абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын, үнгэржэ байгаа үбэлжэлгэеэ һайнаар түгэсхэхын тула эндэхи малшад шармайн оролдожо байнхай.

С. ХАЛТУЕВ,
«Байкал» учхозой партбюрогой секретарь.
Улаан-Үдын аймаг.

ХАЙНАГҺАА — 800 литр

Ахын аймагай «Коммунизм» колхозой һаалишан Бомбой Дашеевна Сыренова хори гаран жэл соо һаалишанаар хүдэлнэ. Энэ үе соо тэрэ үнэн сэхэ ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябана.

Нютагай уултэрэй хайнаг мал юрын үнеэдтэ орходоо зан абаряар муу, дошхон гээшэ даа. Теэд Бомбой Дашеевна хайнаг малай зан һайн мэдэхэ болошоһон тула һүыень шадамараар һаажа абадаг. Даалгагдаһан 18 үнеэдээ тэрэ саб гэтэр баряад, толгой бүриһөө уялгата һүеэ һаагаад лэ байдаг. Тиин нүхэр Сыренова 8-дахи табан жэлдэ колхоз соогоо түрүүлжэ гараа.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ тэрэ мүн лэ амжалтатай ажаллаа гэхэ гү, али хамта дээрээ 14.750 килограмм һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна. Энэнь хадаа хайнаг үнеэн бүриһөө 800 литр һү һааһан һайн дүн болоно.

Мүнөө һаалишан Бомбой Дашеевна ажалайнгаа эршэ жаахашье һуладуулангүй, жэшээтэ һайханаар хүдэлнэ.

Д. ДУГАРОВ.

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭХЭ

Захааминай аймагай «Красный Октябрь» колхозой ахалагша хонишон Петр Жамсаранович Намсараевай даадаг отара соода гараһаар үнинэй юм. Тус отарын хонишод үнгэрөөшэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга түлжүүлжэ абаһан байна.

Энэ отарада бүхыдөө 520 хонид бии юм. Ахалагша хонишон искусственна аргаар хонидоо үрэжүүлдэг байна. Энэ жэлдэ нүхэр Намсараев 100-һаа 95-ые абаха уялга абаад, эрхим һайнаар хүдэлжэ байнхай.

Мүнөө дээрээ хонидынь гол түлэб хурьгалжа, эдэнэр 480 хурьгатай болоод байна. Хонидойнгоо хурьгалжа дүүрэхэдэ, тус отарын хонишодой абаһан социалис уялгаяа бэелүүлхэнь дамжаггүй.

Мүн сакманщигаар хүдэлжэ ябаһан Бадма Ашатуева Дулма Ванчикова хоёрой эрхим ажалайнь үрэ дүн һайшаалтай.

Д. ЛЫГДЕНОВА.

БОРЬЁОГОЙ БЭРХЭ ХОНИШОН

— КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

...Мухар-Хүнды. Һүниндөө ороһон хирмаг саһан нюсэгэржэ эхилһэн газарые дахинаа сагаан хүнжэлөөр хушажа, үглөөнэй наранда эхи захагүй сайбалзана. Хүндын тэг дунда байрлаһан хонидой отараһаа урагшаа харахада, Зэдэ голой хажуугаархи нуга тала, шугы бургааһан мүн лэ саһаар хушагданхай. Хабар, зунай үедэ эндэхи газар дайда, нуга сабшалан үргэлжэ ногооржо, элдэб янзын сэсэгүүдээрээ, набша намаагаа дэлгээһэн шугы бургааһаараа хүнэй дура сэдьхэл татадаг...

Зэдын суута хонишодой нэгэн Гасаран Лубсанович Рабдаев энэ таатай зохид газарта түбхинэнхэй юм.

...Үндэр бэетэй, нара һалхинда эльбүүлжэ хүри улаан шарайтай, дүшэеэ шахажа ябаһан Гасаран Лубсанович эдэ үдэрнүүдтэ сугтаа хүдэлдэг нүхэдтэйгөө ехэл сүлөөгүй ажаллана. Мартын 6—7-һоо эхилжэ отарынь эхэ хонид жэгдэрэн хурьгалжа эхилээ. Һүниндөө ээлжээгээр хотон соогуураа ябажа, хурьгалха хонидоо эрьехэ, нарай хурьгадаа саг сооно эхэдэнь табиха, хурьгалхаяа байһан хонидоо һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхэ, уһалха зэргын ажал барагдаха бэшэ. Эдэ бүгэдые үрдихэ, сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө ажал зүбөөр хубаарилан табиха хэрэгтэй. Мүнөө үедэ үнинэй хонишон Валентина Клочихина болон бусад хурьга абалгада туһална. Отарадань хамта дээрээ 591 эхэ хонид хурьгалхаар хүлеэгдэнэ.

Хонин ажал дээрэ хүдэлһөөр арбаад жэл боложо, хурьга абалгын онол арга һайса шудалһан Гасаран Лубсанович үнгэрэгшэ табан жэлэйнгээ даабари урагшатай һайнаар дүүргээ.

Отарын хонишод 1970 ондо түлгэ хонидые түрүүшынхеэ хурьгалуулжа, 100 эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абахаһаа гадна, толгой бүриһөө 5 килограмм нооһо хайшалһан байгаа. Тэдэ хонидоо үнгэрэгшэ жэл хоёрдохёо хурьгалуулхадаа бүри олые — зууһаа 124,6 хурьга абажа, толгой бүриһөө 4 килограмм 200 грамм шахуу нооһо хайшалһан байна.

Ахалагша хонишон Г. Л. Рабдаев гансал өөрынгөө отарын хонидой хойноһоо һанаагаа зободог бэшэ, мүн хүршэ отарынгаа хонишодтошье туһалхые оролдожо байдаг. Нэгэтэ Мирон Петрович Андреевэй отарада ошоходонь хонидынь үбһэ тэжээлээ голожо, хүсэд эдеэлхэеэ болиһон, муудантаһан байба. Ушар юуб гэхэдэ, аммиак элбэгтэй газарта үбһэ тэжээл, орооһо элбэгээр хаяжа үгэхэдэнь тэрэнь үнэртэй боложо, малда гэшхэгдэдэг, эдихын аргагүй болошодог байгаа. Эдэ бүгэдые элирүүлжэ, хонидые зүбөөр эдеэлүүлхэ арга заажа үгэһэн юм.

Коммунист Гасаран Лубсанович Рабдаев энэ жэлэй хурьга абалгын үедэшье Глеб Иванович Шишмаревой отарын хонишодто туһалхаар шидэнхэй. Хүршэ нүхэдтөө туһалха, дүй дүршэлтэйгөө танилсуулха асуудал гансашье Рабдаевай һанаа сэдьхэл зобоодог бэшэ, харин Борьёогой совхозой бүхы малшад-коммунистнуудай һанаа сэдьхэл зобоодог болонхой. Саг соогоо хүргэгдэһэн туһаламжын ямар ехэ аша үрэтэй байһанинь бүгэдэндэ мэдээжэ.

Мүнөө Борьёогой талаар хонидоо адуулан ябахадаа, анхан яажа хонишон болоһоноо ээлүүдгүй һанаандаа оруулдаг. Тиихэдэ хонин харууһалха дүршэл багатай, түрүүшээр ядалдаадшье абадаг байгаа. Арба нэгэн жэлэй саада тээ Зэдын Үшөөтэй нютагһаа энээ руу, Борьёогой совхозой 2-дохи отделениин гол бууса Тасархай нютаг руу һууриҗахаар ерэхэдээ, хонишон болохоёо ухаандаашье оруулдаггүй байһан юм.

Ерэһэн жэлэйнгээ үбэл, 1961 ондо, хурьга абалган дээрэ хүдэлөөд, 1962 оной туршада механизатораар, тракторно-таряан ажалай бригадын бригадирай туһалагшаар, хожомынь ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригадын бригадирааршье хүдэлөөд үзөө.

— Ажахын гол һалбари болохо хонин ажалда харюусалгатай хүнүүдые, коммунистнуудые табиха гэһэн асуудалай гарахада гүүртые даажа абаа һэм, — гэжэ Гасаран Лубсанович хөөрэнэ.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо олон жэл үнгэрөө. Тэрэ зүбөөр харууһалха, хурьгадые олоор абал... нилээд дүршэлтэй боло...

— Зэдын аймагай эрх... да оройшог, мартын эх... га абахада таатай зохи... гэжэ Гасаран Лубсано... нэ. — Юуб гэхэдэ, хурь... абахада үбһэ тэжээл ба... гашалагдана. Хоёрдохёо... най саг ерэжэ, хүйтэ аба... гэнь, гарза хоролтодо о... үсөөрнэ. Эхэнь һү оро... һайн байдаг. Оройн хурь... һээ һалгаагдаха үедөө... хурьгадһаа дутуугүй ам... нүүртэй, 28—37 килогр... тэр татадаг байна. Хурь... абалгын үшөө нэгэ ню... гэхэдэ, зун, намарай үе... һайса таргалуулха хэрэг...

Нүхэр Рабдаев совхоз... хы хонишодтол адли ш... жэлэй хоёрдохи жэлдэ ... гатай уялга абанхай. 100 ... нин бүриһөө 115 хурьга ... толгой бүриһөө 4 килог... грамм нооһо хайшалх... дэд, 3-дахи отделениин ... нишон Тамара Петровна ... вае мүрысөөндэ уриһан...

И. БАЛЬ...
Зэдын аймаг.

БАРИЛГАШАДАЙ ОРОЛДОЛГО

Һүүлэй жэлнүүдтэ Улаан-Үдэ хотодомнай шэнэ гэрнүүд, ниитын байшангууд олоороо жэрылдэн бодоно. Юһэдэхи табан жэлэй туршада республикымнай ниислэл хотодо барилга улам үргэдэхэ байна. Байгша табан жэлэй туршада Улаан-Үдын Советскэ районой универмаг, тамаралгын бассейн, городой 18-дахи кварталай худалдаа наймаанай түб, пионернүүдэй байшан болон бусад томо томо барилганууд хэгдэхэ байна. Буряад драмын театрай байшан мүн лэ тэрэ тоодо оролсоно.

Мүнөө буряад драмын театрай байшан барилга түлэг дундаа ябажа байна. Нэгэдэхи СМУ-гай Петр Кушнаревой хүтэлбэрилдэг барилгын бригада СССР-эй 50 жэлэй ойн баярта зорюулан, барилгашадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, ажалдаа эрхим амжалта туйлана. П. Кушнаревой бригада барилга хэхэ наймадахи табан жэлэй түсэбые дүрбэн жэл соо дүүргэһэн юм. Тиихэдээ тэдэнэр прибор бүтээлгын заводой, технологическа институдай байшангуудай ехэнхи ажалынь дүүргэһэн юм. Мүнөө тус бригадын барилгашад шадал мэдүүлэн ажаллана. Барилгашад Юрий Балданов, Валентин Сметанин, Александр Батуев, Петр Левантуев болон бусад үдэр бүриингөө даабарие үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, барилгашад байгша оной хоёр һарын түсэб 140 процент дүүргээ.

— Барилгаяа болзорһоонь урид дүүргэжэ, СССР-эй 50 жэлэй ойе ажалай бэлэгээр угтаха хүсэлэнтэйбди, — гэжэ мастер Виктор Думнов хөөрэнэ.

С. ОЧИРОВ.

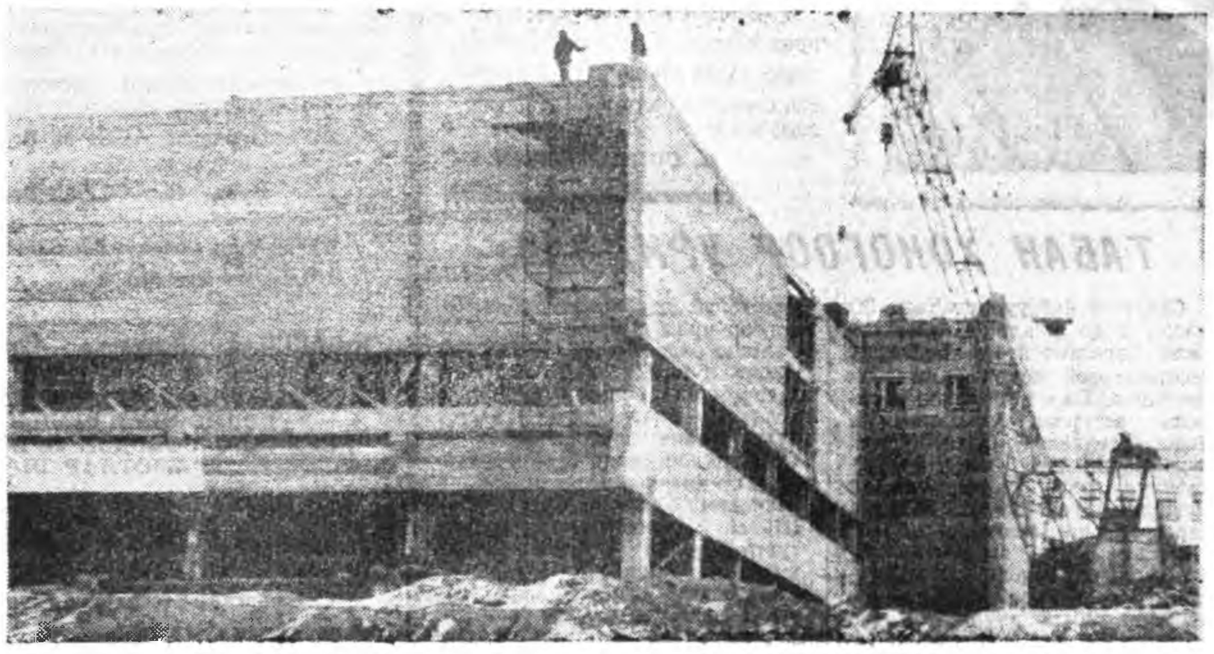

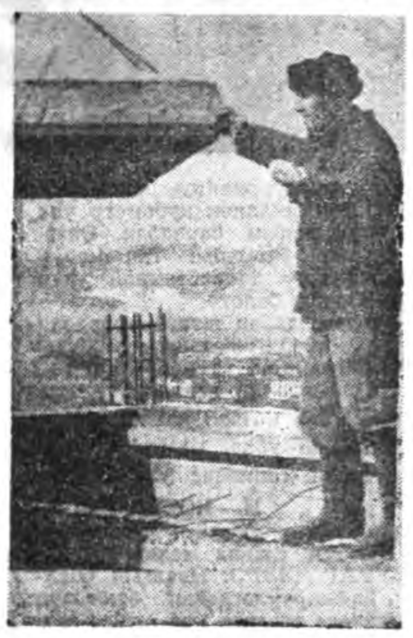

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Буряад драмын театрай байшан үдэр бүри өөдөө үндынэ. 2. Эрхим модошо дархан Даши Раднаев, 3. Хабсаргагша Александр Перевалов.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Мэргэжэлтэ дурадха...

ХАРТААБХЫН УРГАСА, ТЭРЭ... ШАНАР ЯАЖА ҺАЙЖАРУУЛ...

Юһэдэхи табан жэлэй туршада манай орон дотор жэлдээ 115 миллион тонно хартаабха хуряагдахаар хараалагдана. Тэрэ тоодо манай Буряадай республикада 1980 он хүрэтэр хартаабхын ургаса жэлдээ 62 мянган тонно болохоор хараалагдана. Иимэ зорилготойгоор Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин хүдэлмэрилэгшэд хэдэн жэлэй туршада хүдэлһэн.

Хартаабхын таригдахаар хүрибтэр, шабарлиг хүрьһэтэй газарта азотно, фосфорно болон калийна үтэгжүүлгэ нүүдые гектарай 90 килограмм, наг шэбхэ гектарай 30 тонно орохоор үтэгжүүлхэдэ, тогтууритай һайн ургаса хуряагдана. Иимэ аргаар үтэгжүүлгэ хэһэнэй ашаар гектарай дунда зэргээр 215 центнер хартаабха хуряагдаа гэхэ гү, али ургасань 112 центнер дээшэлһэн байна. Гектар газарта 1 центнер тук оруулбал, 30 центнер хартаабха нэмэжэ абахаар юм. Эды шэнээн ургаса гектар бүриһөө ехэ хуряажа абахада, сэбэр олзонь дунда зэргээр 672 түхэриг болоно гэжэ тодорхойлогдоо.

Минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдэ хартаабхын эдеэнэй шанар доошолдог гэжэ нэгэ заримашуул һанадаг. Энэнь тон буруу. Минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй хэгдэхэ хэмжүүрые тааруулжа шадаагүй дээрэһээ иимэрхүү тобшолол тэдэнэр гаргана бшуу.

Олон тоото минеральна үтэгжүүлгэнүүд (азотно, фосфорно, калийна гэхэ мэтэ) хоорондын тэнсүүриие хубилган, гектарай 60 килограмм хэһэнэй удаа ондоо участогуудта тарилга хэһэн юм. Азотно, фосфорно үтэгжүүлгэнүүдые холижо хэхэдэ, хартаабхын эдеэнэй шанар һайн, үрэһэндэ хадагалхадашье гутасагүй гэжэ биохимическэ шэнжэлэлгэ гэршэлһэн байха юм. Хэрбээ ганса азотно үрэжүүлгэ хэбэл, хартаабхын эдеэн шэнгэншэг болохо, харин азодые калийна үтэгжүүлгэтэй холибол, эдеэнь уһабхи болохо. Полидо минеральна үтэгжүүлгэ хэхэдээ эдэ бүгэдые ажахын мэргэжэлтэд анхарха.

Хадагалагдаһан хартаабхын үрэһэндэ үбэлдөө биологическа орёо хубилалтанууд боложо байдаг. Хүрэнгын хартаабха хабар болотор үжэхэеэ, харлахаяа һанадаг гээшэ. Тулюур үрэһөөр тарилга хэбэл, ургасань 20 процентээр доошолдог. Үбэлэй туршада хүрэнгын хартаабхые зүбөөр хадагалха хэрэгтэй.

Хартаабхын шанар гансал ургуулһанһаа бэшэ, мүн зүбөөр хадагалһанһаа дулдыдана гэжэ шэнжэлэлгэ хэхэдэ мэдэгдээ. Манай республикада ехэнхидээ «Волжанин», «Курьер» «Приекульский ранний» гэһэн сортын хартаабха таригдана. «Приекульский ранний» сортын хартаабхые хоёр градус, харин бэшыень дүрбэн градус дулаанда хадагалбал таатай, гутасагүй, ургаха хүсэ шадалаараашье һайн байдаг гэжэ шэнжэлэлгэ элирүүлһэн юм. Үрэһэ хадагалдаг байрын агаарай шииг нойтониинь 83—90 процент байба...

Хабарай тарилтын ... лидо азотно-фосфорно, ... калийна үтэгжүүлгэнүү... рай 60 килограмм, 30 ... шэбхэ оруулбал, эдез ... хартаабхын баян урга... болохо юм. Азотно-фо... жүүлгые холижо хэхэ... нартай хүрэнгын харта...

Хартаабхын тогтуури... хуряажа абахын тула ... һан минеральна үтэгжү... хэхэһээ гадна, тарилга... ротехническэ заабарии... хэрэгтэй. Севооборот зүб... лэхэ шухала. Тиихэдэ ... ургаса 35 процентээр дэ... гэтэй. Орооһо таряа, куку... неплодууд болон бобово... нуудай таригдаһание ... абажа, полиие һэлгүүл... той. Мүн таригдаха ... зэгьтөөр хахалхада һа... ургаһан бог үбһыень уса... ла хартаабхын эшын бү... 3 хоног түрүүн 2 кило... риева. үгышье һаа, 1 ... аммиачна дабһые 300-... уһанда хайлуулжа, гект... да сэсэргэхэдэ зохид. ... хартаабхые бэлдэхэ ... рилга хэхэһээ 3 хоног ... литр уһанда «ТМТД» ... шэнгэнээр хайлуулжа, ... 0,02 процентнэ байбана... тонно хартаабха хородо...

Ажахынууд 1 гектар ... 25 мянган хартаабха та... агротехническэ заабари... тарта 40—45 мянган ... гагдаха ёһотой. Энэ ё... заабол баримталха байна... рилгын саг болзорые са... ла. Май һарын түрүү... хартаабха тарибал, 8 ... дээшээ байна. Тарнһан... эшынь булттайтар гурба... нойлжо. газарые зөө... һайн. Зундаа зуруд ... газар элдүүрилжэ байха... хын эдеэшэхэ үедэ эш... заримдаа үжэжэ захал... бэлнь 2 процентнэ сер... ганецай 400 литр холи... талмайда сүршэхэдэ һайн... хын эшые нойтон шоро... ходо зохид.

Хартаабха хуряалга ... ехэтэй хүдэлмэри болон... хаһа сагтань хуряажа ... ла оньһон техникэ зүбөө... хэ шухала. Звенодо ... эшэ набша сабшажа ... шина, «КГП-2» түхэлэй 2... 3 автомашина, хартааба... нэгэ түхеэрэлгэ даалга...

Ниитын эдеэ хоолдо ... рэглэгдэхэ хартаабха ... абахын тулада оньһон ... түгэс хангагдаһан түсэ... нууд олон зонтой ... шадар байгуулхада ...

Республикымнай ... үндэр баян ургаса хура... гол анхаралаа табиха а... найдагдана.

П. КОЗ...
Буряадай хүдөө ... туршалгын станци... хүдэл...

ХАМАГ ЮУМЭН ХАРУУҺАНҺАА

ЮРӨӨГЭЙ гол үгсэһэн харгы зурына. Баруун тээхи хүндын нэгэ багахан добо дээрэ байрлаһан хонидой отарада хурьга хүхүүлхэ саг эхилхээ байһан янзатай: хашаа хорёо соонь хони, хурьгадай маараландаан замханагүй, Наада захын гэрһээ хүри-улаан шарайтай, залуушаг наһанай нэгэ хүн гаража ерэбэ. Энэмнай тус отарын ахалагша хонишон Арьяа Надмитович Цыбикдоржиев байба.

Ажал тухайдань ябуул дундаа хөөрэлдэһөөр хонидой хорёогой үүдэ татахалаарнай, дулаан уурал нюур эльбээд абана. Хурьгад хаамжынгаа наада талада булттадаа сугларшанхай собхоролдоно.

— Үдэшын хүхүүлгэ эхилхээ байна. Бааръадни, үлдэшөөд лэ байна бэзэ даа. Нигэжэ мааралда-маараалдаһаар мэнэ томо болошохол даа. — гээд, Арьяа хурьгадайнгаа дунда тухагүй юушьеб хэжэ байһан эхэнэртэ:

— Бадма-Цырен, хобоонуудаа үлгөө гүш, хонидоо оруулха сагнай дүтэлжэ байна, — гэбэ.

— Үшөө эртэшэг ха. Хахад часһаа хурьгадаа хүхүүлхэбди. Үшөө үбһэеэ бага зэргэ эдиглэ, — гээд урдаһаань харюусана.

Арьяа Надмитович урдань автомашинын жолоошоноор хүдэлжэ байтараа, 1965 ондо хурьгадые даажа абаһан байгаа. Хоёр жэлэй туршада харууһалаад, зуһаг хонидһоо түрүүшын түл абалгые һайнаар үнгэргөө юм. Тиихэдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 88 хурьга түлжүүлһэн байна. Тэрэ гэһэнһээ хойшо нилээд бэрхэшээлнүүдые дабаһан, дүй дүршэлөөр баян боложо, зуутанай тоодо оролсоһон байха. Нёдондо хонин бүриһөө 3,7 килограмм нооһо хайшалаа һэн.

— Юун гэжэ бэеэ магтахаб, үнэн сэхэ ябахаһаа, бүхы һаналаа табижа ажаллахаһаа ондоо юун байхаб даа, — гээд тэрэ өөр тухайгаа балай юумэ хэлэхэ янзагүй байба.

Нүхэр Цыбикдоржиев Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан, «Аймагай түрүү хонишон» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Энэнь тэрэнэй габьяата ажалай гэршэ ха юм даа.

Байра байдалыень хараһаар, хөөрэлдэһөөр, Цырен-Дулма Санжиева, Арьяагай нүхэр Бадма-Цырен Доржиевагай дэргэдэ ерэбэбди. Тэдэнэр тухагүй, ажалдаа лараһан янзатай:

— Үдэр бүри 250-яад хонин газаагаа үлэжэ, нарай хурьгадыень хүхүүлхэһээ гадна, 20 литр һү хурьгадтаа уулгадаг байнабди, — гээд Бадма-Цырен Тубаевна хөөрэбэ.

Үдэшын хүхүүлгэ. Хонид бүлэг бүлэгөөрөө хорёодо орожо, хурьгадайнгаа хашаагай дэргэдэ ерэнэд. Цырен-Дулма Морхоевна Бадма-Цырен Тубаевна хоёр хурьгадаа эхэдэнь абаашажа хүхүүлнэ. Хурьгадынь булта һэргэлэнүүд. Удаань эхэеэ хүхэжэ садаһан хурьгадаа абажа, хорёо соонь оруулна.

Энэ отарынхид мүнөө дээрээ 710 хурьга абаад байна. Отараданъ үшөө 20-ёод хонин хурьгалхаар хүлеэгдэнэ.

— Энэ жэлдэ 100 хонин бүриһөө 105 хурьга абахабди гэжэ найдагдана. Нойргүй һүнинүүд, үбэлэй янгинама хүйтэншье үнгэрбэ гээшэ, — гэжэ Арьяа Надмитовичай хэлэхэдэ, бэрхэ хонишоной нюурта гансата омогорхолой тэмдэг харагдахадал гээ һэн.

В. БАИНОВ.
Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз.

Совет орон доторнай

ТРАНССИБИРСКЭ МАГИСТРАЛЬ ЭЛЕКТРИЖҮҮЛЭГДЭНЭ

ШЭТЭ. (ТАСС-ай корр.). Транссибирскэ магистралиин 6205-дахи километртэ хабсаргагшад түрүүшын баханануудые ообо. Шэтэ—Карымска хоёрой хоорондохиие электрижүүлгэ эхилбэ. Эндэ В. Маковеевэй бригада хүдэлмэрилнэ.

Энэ участок — магистралиин эгээ түбэгтэй хубинь юм. Түмэр харгы жэгдэ бэшэ газараар татагдана. Гэбэшье поезднууд минуташье һаатанагүй: хабсаргагшад поездын ябахагүй сүлөө сагые хэрэглэжэ ажаллана.

Табан жэлэй туршада Транссибирскэ магистралиин табан зуу гаран километрые элетрижүүлхээр түсэблэгдэнэ.

ТАЙГАДА — СЭНХИР ЭКРАНУУД

МАГАДАН. (ТАСС-ай корр.). Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын һайндэртэ зорюулагдаһан телевизионно дамжуулгые Колымагай Дебин, Спорное, Оротукан тосхонуудай зон түрүүшынхиеэ хараа. Сэнхир экранай галнууд нүүрһэшэдэй, геологуудай байрануудта яларба.

Дам дамжуулха бахананууд тайга соогуур бүри саашаа алхалжа ябана. Магаданай ба Түбэй телевидениин дамжуулганuудые Сусуман городто, Ягодное гэжэ райцентртэ һаяар харадаг болохо юм.

МЭДЭЭЖЭ НЭХЭГШЭ

ХЕРСОН. (ТАСС). Мэдээжэ нэхэгшэ, КПСС-эй XXIV съездын делегат А. Н. Савельева СССР-эй 50 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ шэнэ амжалта түйлаба гэһэн «Сахилгаан» мэдээсэл Херсоной пумаажан бүдэй комбинадай нэгэдэхи фабрикын цехтэ гаргагдаба. Табан жэлэй хоёрдохи жэлэй эхинһээ гурба мянган метр бүд түсэбһөө гадуур нэхээ. Нүхэр Савельева юһэдэхи табан жэлэй эхилһээр түсэбһөө гадуур 17.300 метр бүд нэхэһэн магтаалтай.

СУББОТНИК ЭМХИДХЭГДЭБЭ

КЫЗЫЛ. (ТАСС-ай корр). Тувын АССР-ые Абакантай холбодог Усинска харгы дээрэ субботын үдэр хүн зон олон, хүлгөөтэй байба. Тувын автотранспортнигууд субботын үдэрые СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан габшагай үдэр гэжэ соносхобо. Үдэрэй хоёр часай үеэр арадай ажахын 800 гаран тонно ашаан республикын ниислэлдэ асарагдаад байба. Энэнь урда тээхиһээ хоёр шахуу дахин ехэ.

Социалис Ажалай Герой Юрий Зюзинэй бригада харгы дээрэһээ ашаа зөөхэ квартальна түсэбөө энэ үдэр болзорһоо урид дүүргэһэн тухайдаа мэдээсэбэ. Жолоошод автомашинануудаа хуугайлуулжа энээниие тэмдэглэбэ.

АНГАРЫЕ «ХААБА»

УСТЬ-ИЛИМСК, ЭРХҮҮГЭЙ ОБЛАСТЬ. (ТАСС-ай корр.). Усть-Илимскэ ГЭС-эй бетон зөөдэг томо эстакада Ангарые «хааба». Тихановскийн бригада металлическа хүүргын баруун эрьедэ хабсаралга хэжэ эхилбэ.

Барилгашад бетон шудхаха ажал үргэнөөр эрхилхэ аргатай болобо. Мүнөө эстакада дээрэ бетон шудхаха гурбан кран хүдэлнэ. Һаяар арбан кран хүдэлдэг болохо. Хоёр тусхай кран уһанай хүсэ хэрэглэхэ түхеэрэлгэ хабсаргажа эхилхэ юм.

КАМЧАТКЫН АРАД ҮНДЭҺЭТЭНЭЙ ГРАММАТИКА

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Камчаткын хахад аралай нютаг зон —ительмен ба корягуудай шудалха түрэлхи хэлэнэй грамматиканууд зохёогдобо. Ленинградай эрдэмтэд, хэлэ шэнжэлэгшэд А. Н. Жукова, А. П. Володин иимэ орёо шэнжэлхы хүдэлмэри бүтээһэн байна. Ительмен, коряк хэлэнүүд Хойто-Америкын индейцүүдэй хэлэнүүдтэй адлирхуу гэжэ ажаглагдаба.

ҺҮ, МЯХАНАЙ ЗАВОДУУД

КИЕВ. (ТАСС). Һү, мяха буйлуулха заводуудай комплексын барилга Харьковта эхилбэ. Эндэ халаанай турша соо 275 тонно мяхан, 90 тонно һүн буйлуулагдахаар хараалагдана. Харьковай комплекс — энэ һалбариин шэнэ томо барилгануудай нэгэн. Республика дотор мүнөө 35 шэнэ завод баригдажа байнхай. Хүдэлжэ байһан предприятинуудта табан жэлэй турша соо поточно 600 лини, автомадые ашаглалгада оруулха, хуушарһан олон түхеэрэлгэ һэлгэхээр түсэблэгдэнэ.

СОЦИОЛОГУУДАЙ ОРОЛДОЛГООР

ЭРХҮҮ. (ТАСС). Совет социологическа шэнжэлэлгэнүүдэй Сибириин таһагай Эрхүүгэй филиал тогтоогдоо. Эрхүүгэй гүрэнэй университет, арадай ажахын институт болон городой бусад дээдэ һургуулинуудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн зарим бүлэгүүд ба лабораторинууд тэрэнэй бүридэлдэ оробо. Зүүн-Сибириин шэнэ городуудай социальна шиидхэгдээгүй асуудалнуудые шиидхэлгэтэй, хүдэлмэришэдэй коллективүүдэй ерээдүйн социальна хүгжэлтын түсэбүүдые хараалалгатай холбоотой шэнжэлгэнүүдые Эрхүүгэй социологууд хэһэн байна.

ЕХЭ ПОДСТАНЦИ

ЛИПЕЦК. (ТАСС). Түбэй-Хара хүрьһэтэ зонодо эгээн томо электрическэ подстанци городто дүтэхэнэ баригдажа эхилбэ. Энэнь миллион киловатт-ампер хүсэтэй байха. Эндэһээ Липецкын Магнитка, тракторна завод ба бусад предприятинуудта, мүн областиин колхоз болон совхозуудта зайн гал дамжуулагдаха. Энэнь область доторхи хоёрдохи томо электростанци болоно.

Антропологиин эрдэм-шэнжэлгын институт болон М. В. Ло...вой нэрэмжэтэ Гүрэнэй Московско университедэй дэргэдэ... Анучинай нэрэмжэтэ антропологиин музей Советскэ Союз соо... талаар ори гансахан научна центр мүн. Институдай экспеди... оронойнгоо элдэб газарнуудаар аяншалдаг юм. Эрдэмтэд ба... элдэб эрхэ байдалда хүнэй бэеын ямараар дададаг байһание ... лэн үзэнэ. СЭВ-эй оршомдо энэ талаар бата бэхи харилса... байгуулагданхай.

Нёдондо жэлдэ совет-энэдхэг антропологическа экспеди... хэгдэжэ, Н. Н. Миклухо-Маклайн ябаһан харгые зуун жэлэй ... һэн хойно совет антропологууд дахинаа дабтан гараһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түүхын эрдэмэй доктор Т. И. Алексеева, ... гиин эрдэмэй кандидат О. М. Павловский Шэнэ Гвинейдэ ... эрьедэ буулгаһан фотопортредүүдые сасуулан үзэжэ байна.

ТАСС-ай фотохро...

...АССР-эй Министрнүүдэй Советдэ, ...офсоюзуудай областной советдэ

...масалай шэнэ жэлдэ бэлэд- ...хаар техническэ мэргэжэл ...училищинуудай коллек- ...ай дунда социалис мүры- ...шадань һайжаруулан хүг- ...зориготойгоор Буряадай ...й Министрнүүдэй Совет, ...оюзуудай областной совет ...онэй дүрим баталаа. Мэргэ- ...байтай хүдэлмэришэдые ...й һорилго тухай социалис ...оонэй дүрим соо бэшээтэй.

Техническэ мэргэжэл олгодог һуралсал эрхилхэ управлениин, хүдөө ажахын, гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэришэдэй болон алба хаагшадай профсоюзуудай обкомуудай хүтэлбэрилэгшэд училищинуудай коллективүүдые социалис мүрысөөнэй дүримтэй танилсуулжа, инженерно-педагогическа хүдэлмэрилэгшэдэй, һурагшадай эдэбхиие бадаруулжа байхаар уялгалагдаа.

ТҮРЭҺЭН НЮТАГТАНЬ

...ын аймагай түб Петро- ...ода Доржи Банзаровай ...ор 150 жэлэй ойдо зо- ...гдаһан научна конферен- ...ялдэр болобо. Буряадай ...ай, Буряадай гүрэнэй ...Банзаровай нэрэмжэтэ ...арай институдай хэдэ ...эрдэмтэд научна конфе- ...хабаадалсахаяа эндэ ...КПСС-эй обкомой нау- ...һургуулинуудай таһагые ...Л. Я. Похосоев, Буряа- ...филиалай ниитын эрдэмэй ...тудай директор Д. Д. ...нов эндэ байлсаба.

...КПСС-эй Зэдын райкомой ...секретарь А. Р. Поте- ...научна конференци нээбэ. ...түүхын эрдэмэй доктор ...Хаптаев, хэлэ бэшэгэй ...докторнууд Е. И. Уб- ...А. А. Белоусов, хэлэ ...эрдэмэй кандидат ...Чагдуров гэгшэд Доржи ...ровай ажабайдал, эрдэм ...ажал ябуулга, эрдэм- ...д тухайдань элидхэл- ...хэбэ.

...ань эрдэмтын түрэһэн ...нютаг ошожо, научна ...ренци хүдэлмэреэ үргэл- ...лаа. Һүүлээрнь багшана- ...институдай студентнэрэй ...тлай долгин» гэжэ ан- ...ехэ концерт табяа. ...нтэ Доржи Банзаровай

түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан митинг Дээдэ-Үшөөтэйдэ болобо. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь Н. Б. Бужинаев митинг нээбэ. Тус колхозой түрүүлэгшэ В. М. Шабанов, колхозой комсомолой комитедэй секретарь Ц. Д. Аюшиев, багша М. Д. Цаганов болон бусад митинг дээрэ үгэ хэлэбэ.

Түрэһэн нютагтань эрдэмтэдэ дурасхаал болгон табигдаха хүшөөгэй һуури табигдаа.

Аймагай ажалшад нютагайнгаа эрдэмтын ойе үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Банзаровай уншалгын долоон хоног үнгэрэгдөө. Һургуулинууд, библиотекэнүүдтэ — хаа хаанагүй эрдэмтэдэ зорюулагдаһан уншалганууд болоо, выставкэнүүд эмхидхэгдээ, зохёолшо Чимит Цыдендамбаевай «Банзарай хүбүүн Доржи» гэжэ номоор уншагшадай конференцинүүд үнгэргэгдөө.

Доодо-Үшөөтэйдэ, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи отделенидэ эрдэмтэдэ зорюулагдаһан мүн лэ баярай суглаан болоо.

В. ГАРМАЕВ,
КПСС-эй Зэдын райкомой пропаганда агитациин хүдэлмэрилэгшэ.

Г. Д. САНЖЕЕВЭЙ ТҮРЭҺӨӨР 70 НАҺАНАЙ ОЙДО

ДЭЛХЭЙДЭ АЛДАРШАҺАН БУРЯАД ЭРДЭМТЭ

Гарма Данцаранович Санжеевэй нэрэ тухай дуулаагүй багша, эрдэмтэ, уран зохёолшо, хэлэ бэшэг шэнжэлэгшые манай республика дотор олохонь бэрхэтэй хаш. Энэшье бага. Үнинэй эрдэмтэдэй нэгэн, монгол хэлэ шэнжэлэгшэ, үргэн олондо мэдээжэ профессор Г. Д. Санжеевэй нэрые дэлхэйн олон эрдэмтэд дуратайгаар дурдадаг, хэһэн хүдэлмэриинь, шэнжэлгэ зохёолнуудыень үндэрөөр сэгнэдэг байха юм.

СССР-эй Наукануудай академиин Зүүн зүгые шэнжэлхэ институт байгша оной апрелиин 10-да профессор Гарма Данцаранович Санжеевэй түрэһөөр 70 наһанай ойе, ажал ябуулгын 45 жэлые тэмдэглэхэнь. Энэ ушараар бидэнэр Буряад оронһоо гараһан бэлигтэй, мэдээжэ эрдэмтэ тухай уншагшадта тобшохоноор хөөрэжэ үгэхэ хүсэлэнтэйбди.

...1936 оннис элеэр һананаб. Би тиихэдэ багшанарай дээдэ һургуулида һуража байгааб. Буряад литературна хэлэнэй үндэһэ һуури болгожо ямар нютагай хэлэ абалтайб гэһэн арсалдаан, хөөрэлдөөн эрдэмтэдэй, олониитын түлөөлэгшэд, хэблэлэй, дээдэ һургуулиин багшанарай дунда ехэл болодог һэн.

Тиигэжэ энэ асуудалаар конференци Улаан-Үдэ хотодомнай зарлагдаа агша һэн. Бидэнэр, студентнэр, нилээд һонирхоһон зон энэ суглаанда ерээ аабзабди. «Профессор Санжеев ерээ! Ниислэл хото Москваһаа ерэһэн ехэ эрдэмтэ» гэхэ мэтын үгэнүүд бидэнэй дунда тараа һэн.

Суглаанай президиумдэ һууһан хүнүүдэй дунда энеэбхилһэн, хурса нюдэтэй хүн харагдаа бэлэй. «Энэшни Санжеев гээшэ» гэжэ шэбэр-һабир гэлдээ һэн бэзэбди.

Гарма Данцаранович тиихэдэ оройдоол гушан дүрбэ наһатай ябаашье һаа, профессор болонхой байгаа бшуу. Нүхэр Санжеев 1902 ондо Алайр нютагай Зуун-Модон гэжэ газарта түрэһэн. Һургуулида һурахадаа бэрхэ, һүбэлгэн хурса хүбүүгээ гэртэхиниинь Ленинград эльгээһэн юм. Тиигэжэ Гарма Данцаранович Ленинградай университедэй дэргэдэхи Зүүн зүгэй амиды хэлэнүүдэй дээдэ һургуулиие дүүргэжэ гараһан.

Г. Д. Санжеев эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэридэ хори гаран онуудаар орсо һэн. Мүнөө энэ мэдээжэ профессорнай эрдэм шэнжэлгын зуу гаран хүдэлмэритэй болоод байна бшуу.

Г. Д. Санжеев — хайшаашье тэгшэ, хурса, оролдосотой, нэтэрүү эрдэмтэ. Тэрэнэй түрүүшын алхамууд арадай аман зохёол, этнографи шэнжэлхэ хэрэгтэй холбоотой. Түрүүшынь ехэ хүдэлмэринүүд, номууд, зохёолнуудые тоолоод үзэе: «Алайрай буряадуудай дуунууд» (1928 он), «Алайрай буряадуудай үзэл, боөгэй мүргэл» (1928 он), «Дархад нютагай хэлэн, аман зохеол» (1931 он), «Аламжа Мэргэн. Хойто буряадай үльгэр» (1936 он), «Харангүй хаан тухай монгол туужа» (1937 он).

Монгол хэлэнүүдэй грамматическа байгуулалтада зорюулагдаһан олон тоото хүдэлмэринүүдые бэшэхэ хэрэгтэ профессор Санжеевэй уран бэлиг эли тодоор харагдаһан юм. Жэшээлхэдэ, «Монгол хэлэнүүдэй синтаксис» (1934 он), «Хальмаг хэлэнэй грамматика» (1940 он), «Буряад-Монгол хэлэнэй грамматика (1941 он), «Мүнөөнэй монгол хэлэн» (1959 он), академиин гаргаһан «Буряад хэлэнэй грамматика» соохи «Глагол» гэһэн бүлэг болон бусад хүдэлмэринүүд эрдэмтын ехэ оролдосые, шэнжэлгые гэршэлнэ. Тиихэдэ нүхэр Санжеевэй бэшэһэн мэдээжэ хоёр боти шэнжэлгэ «Монгол хэлэнүүдэй сасуулгын грамматика» хадаа айхабтар ехэ удха шанартай хүдэлмэри болоно бшуу.

Энээнэй урда тээхи эрдэмтэдэй хэлэ бэшэг шэнжэлхэ талаар туйлаһан үрэ дүнгүүдэй хэмжээндэ профессор Санжеев хүрэхэһөө гадна, монгол хэлэ шэнжэлгын хэрэгые саашань үргэлжэлүүлһэн байна. Илангаяа монголшуудай хэлэнэй фонетикын түүхэдэ хэһэн ажаглалтанууд, монгол хэлэнүүдэй категоринуудые шэнжэлхэ хэрэгтэ Гарма Данцаранович ехэ габьяатай.

Буряадай АССР-эй эрдэм шэнжэлтын зургаануудта, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэдтэ профессор Санжеев 40 жэлэй туршада алишье талаар туһа хүргэдэг, зүбшэл үгэдэг, республикымнай хэлэ бэшэгэй байгуулалтын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэй хабаадалсадаг байна. Жэшээлхэдэ, хэлэ бэшэг шэнжэлэгшэдэй конференциин 1936 ондо Улаан-Үдэдэ болоходо, профессор Г. Д. Санжеев хабаадалсажа, буряад литературна хэлэнэй үндэһэ һуури болгожо хори нютагай хэлые шэлэн абаха асуудалые шиидхэлсээ бэлэй.

Шэнэ алфавидта оролго, буряад орфографиин дүримүүдые зохёолго болон бусад түүхэтэ хэмжээ ябуулганууд профессор Г. Д. Санжеевэй нэрэтэй сэхэ холбоотой.

Мүнөөнэй буряад хэлэ һургуулида шудалха учебнигүүд Гарма Данцарановичай хабаадалгатайгаар зохёогдоһон юм. (Г. Д. Санжеев, М. Н. Имехенов. Буряад-Монгол хэлэнэй морфологи. 1938 он. Ц. Сультимов. Буряад-монгол хэлэнэй синтаксис, 1940 он).

Буряад ороной нютагуудай хэлэнүүдые профессор Г. Д. Санжеевэй хүтэлбэри доро эгээл түрүүн эхилһэн юм. Энэ талаар олон хүдэлмэри бэшээ. Жэшээлхэдэ, «Үдын адагай буряадуудай хэлэнэй фонетикын онсо шэнжэнүүд» (1930 он), «Хори Яруунада ябахадаа хэһэн ажаглалтанууд» г. м.

Буряад хэлэ шэнжэлдэг олохон эрдэмтэдэй хүдэлмэринүүд, темэнүүд Гарма Данцарановичай хабаадалгатайгаар, тэрэнэй хүтэлбэри доро бүтээгдэдэг, шэнжэлэгдэдэг байха юм. 1962 ондо Москва хотодо хоёр ботёор гараһан «Буряад хэлэнэй грамматикын» харюусалгата редактор байгаа.

Манай гансашье Буряад ороной бэшэ, казах, хальмаг эрдэмтэд, тэндэхи эрдэм-шэнжэлгын зургаанууд профессор Санжеевые һайн мэдэдэг, туһаламжа, зүбшэл абадаг юм. Гайхамшагта эрдэмтэ-патриот, академик Б. Я. Владимирцовай үндэһэ һуури табиһан, монгол хэлэ шэнжэлэгшэдэй совет һургуулиие Г. Д. Санжеев оролдосотойгоор, зоримгойгоор гараһан хүн болоно. Хододоо даруу, эрдэм шэнжэлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэл, һанал бодол, хүсэ шадалаа зорюулһан хүн гэжэ нэрлэхэл ёһоороо нэрлэнэбди. Мүнөө профессор Санжеев хадаа монгол хэлэ шэнжэлдэг дэлхэйн эгээл мэдээжэ эрдэмтэдэй тоодо оронхой.

Гарма Данцарановичтай би өөрөө ходо уулзадагби. Би тэрэнэй түрүүшын аспирантнуудай нэгэн байһанби. Тиимэһээ багшынгаа оролдосотой бэрхэ, хурса һүбэлгэн байһые һайн мэдэнэб. Тэрээнтэй хэдэн дахин Монголой Арадай Республика ошожо, монгол хэлэ бэшэг шэнжэлэгшэдэй суглаанда, конгресстэ хабаадаабди.

Мүнөө Гарма Данцаранович Санжеев хүнгэн, эршэ хүсэн дундаа, бэень һайн. Далан дабаа дабаашье һаа, урдынхидаал оролдожо, тэмсэжэ, уран бэлигээ хурсадхажа, Эсэгэ оронойнгоо эрдэм наукын хүгжэлтэдэ үшөөл ехэ хубитаяа оруулхыень юрөөе!

Ц. ЦЫДЕНДАМБАЕВ,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

...айхан һүн, амтан тараг...

...Улаан-Үдын ажалшадта зөө- ...һүн, тараг гэхэ мэтын сагаан ...элбэгээр наймаалагдана. ...КП-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэл- ...ажалай вахтада жагсаһан һү- ...комбинадай хүдэлмэрилэгшэд ...шанартай сагаан эдеэ ху- ...ранда гаргана.

...Тус комбинадай хүдэлмэри- ...шэдэхи табан жэлэй түрүү- ...жэлэй даабари бөлзорһоонь ...дүүргээ бэлэй. 1972 оной ...улам эршэмтэйгээр ажаллажа лбайна. Эдэнэр байгша онойнгоо даабари декабриин 25-да дүүргэхэ, 1970 онойхидо орходоо 5 процентээр ехэ продукци үйлэдбэрилэн гаргаха гэһэн социалис уялга абаһан байха юм. Энэ хараа түсэбүүдээ бодото дээрэнь бэелүүлхын тула хүдэлмэришэн бүхэн оролдоно.

Комбинадай һүнэй цехэй коллектив социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Февраль һарынь даабари 2 процентээр үлүүлэн дүүргэгдэһэн байха юм. Бэшэшье олон хүдэлмэришэд халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, олоной магтаалда хүртэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын һүнэй комбинадай лабораториие даагша В. В. Бальчугова; һүнэй цехэй начальник Г. Е. Кириллова хүдэлмэрилэгшэ М. П. Лосева гэгшэтэй хөөрэлдэнэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ
фототекст.

ХҮРШЭНЭРЭЙ ҺОНИН

ТАҺАГ БАЙГУУЛАГДАБА

...телистнүүдэй Бүхэроссин бүлгэмэй областной ...байгуулха конференци Шэтэ хотодо үнгэр- ...

...1966 ондо байгуулагдаһан филателистнүүдэй ...отделени Шэтэдэ байһан юм. Түрүүшээр энэ ...бүлгэмдэ оройдоол 23 гэшүүд байдаг һэн. Мүнөө ...дотор энэ бүлгэмэй гэшүүд 189 болоо. Гадна ...шахуу эдир филателистнүүд областиин һур- ...ууулта хүдэлжэ байдаг.

...хэрэгые гуримшуулхын, кружогууд болон сек- ...хүдэлмэри нэгэ газарһаа ударидахын тулада ...листнүүдэй Бүхэроссин бүлгэмэй областной от- ...нээхэ хэрэгтэй болобо бшуу.

ҮШӨӨ 200 ТОННО

...гүрэндэ худалдалгаар байгша оной түрүүшын ...й түсэб ба нэмэлтэ даалгабаряа Сретенскэ ...аотын тэн багаар сүм дүүргээ. Һарын эсэс бо- ...колхоз, совхозуудай фермэнүүдһээ үшөө хоёр ...центнер һүн тоһоной заводто тушаагдахаар ...дэнэ.

...к коммунизму», «Родина», «Большевик», ...калец» колхозууд район соогоо түрүүн һү гү- ...худалдаха түсэбөө дүүргэһэн байна.

...байкалец» колхозой Болотовско һаалиин фермэ ...доторхи мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ ябана. ...февраль һаранuудта энэ фермын һаалишад ...райкомой, аймагай гүйсэдкомой, хүдөө ажа- ...хүдэлмэрилэгшэдэй дамжуулгын Улаан туг абан- ...гараһан хоёр һара соо эндэхи фермын үнеэн бү- ...дунда зэргээр 644 килограмм һүн һаагдаһан ...районой эрхим һаалишан Анна Ильинична По- ...үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ 12 килограмм һү ...гү, али энэл үе соо үнеэн бүриһөө 700 ...һү һаагаа.

...бэшэшье ажахынуудай һаалишад ехэ һү һаа- ...ритой амжалта туйлаһан байна.

МОНГОЛ ОРОН БЭШЭГ ЭЛЬГЭЭГДЭБЭ

Шэнэ жэлэй урда тээхэнэ осол болоһон байгаа. Монголой Арадай Республикын Зүүн аймагай «Уяз Нэгдэл» гэжэ гүрэнэй нэгэдэлэй нэгэ айлай һээы гэр түймэртэ абтаба. Улаан дүлөөр соробхилһон гэр руугаа, эхэнь гүйн орожо, жэл хахадтай басагаяа гаргажа үрдеэ. Теэд эхэнь бага зэргэ шархатаа, зүгөөр басагаханиинь ехээр гэмтэһэн байба. Энэ үхибүүе тон яаралтайгаар абарха хэмжээ абаха хэрэгтэй болобо. Янжимые жаахан басагантайнь Бооржигантайн больницада оруулаа. Үхибүүнэй бэе хүндэшэг — арһа һуулгаагүйдэ аргагүй байба..

Санитарна самолёт Шэтэ тээшэ нэглэбэ. Энэ басаганда шуһаар тарилга хээ, һүүлээрнь арһа һуулгаа. Энээнэйнь эдэгэһэнэй һүүлээр үшөө операци хээ. Шэтэ городой нэгэдэхи клиническэ больницын шатангирые аргалдаг отделениие эрхилэгшэ Владимир Александрович Сизоненко энэ үхибүүе аргалха хэрэг эрхилһэн байна.

Иигэжэ аха дүү гүрэнэй мэргэжэлтэдтэ ами наһаяа абаруулһанай, эдэгэһэнэйнгээ һүүлээр Мүнхэ гэжэ басагахан Янжим эхэтэеэ Монгол ороноо бусаһан байгаа. Энээн тухай мэдээсэл газетэдэ уншаһан Доминско һургуулиин 6-дахи классай һурагшад жаахан басаганай амар мэндэ ябахые хүсэн, Монгол орон бэшэг эльгээбэ.

ХОНИШОНОЙ БАСАГАН

Вера Догдомовагай эсэгэ область дотороо суутай болоһон хонишон юм. Доржи Догдомов — Социалис Ажалай Герой, Забайкальска районой «Красный великан» совхозой ахалагша хонишоноор хүдэлнэ. Вера басаганиинь Красновеликанска дунда һургуулиин долоодохи класста һурадаг юм.

Вера хонишоной ажал бага сага мэдэхэ болоһон даа. Үбэлэй, хабарай амаралтада нүхэр басаган Люба Жамсуеватаяа гэртээ ерэхэдээ, хонидые харалсадаг, адуулгадашье гарадаг юм.

«Забайкальский рабочий» газетэһээ абтаба.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО — ХИЛЫН ГААНАҺАА

УЛААН-БААТАР

НАЦИОНАЛЬНА КАДРНУУД УРГАНА

ТАСС

Һүүлэй зургаан жэлэй туршa соо Монголой Арадай Республикын промышленность, транспорт, хүдөө ажахы ба арадай ажахын бусад һалбаринууд 20 мянга гаран мэргэжэл шадабаритай хүдэлмэришэдөөр нэмэһэн байна.

Дүй дүршэлтэй, мэргэжэл шадабаритай кадрнуудаар национальна промышленностиие хангахын тула Монгол орондо профессионально-техническэ 20 училищи нээгдэһэн юм. Хүбүүд, басагад эдэ училищида һурахадаа, дала гаран мэргэжэл шудална. Училищинууд мүнөөнэй түхеэрэлгээр һайса хангагданхай. Һурагшад үйлэдбэри дээрэ — һуралсалай заведенинүүдые харууһандаа абаһан промышленна предприятинуудта гү, али хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдтэ, госхозуудта хүдэлжэ, эндэ олоһон теоретическэ эрдэм мэдэрэлээ баталдаг байха юм.

НЬЮ-ЙОРК

АНДЖЕЛА ДЭВИСЭЙ БУРУУШААЛГА

ТАСС

Сан-Хоседэ боложо байһан сүүдлэлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ, «Намайе буруугаар, хуурмагаар гэмнээ»,—гэжэ Анджела Дэвис ори таһа арсалта хэбэ. — Би огто гэм зэмэгүйб, сүүдэй үедэ үмэглэгшэдэй табиха баримтанууд энээниие баталха байха гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

ВАШИНГТОН

БААЗЫН ТҮЛӨӨ — „ФАНТОМУУД“

ТАСС

Холбоото Штадууд «Фантом» түхэлэй 36 истребитель-бомбардировщигоо Грециин сэрэгэй хунтада үгэхэ болобо. Американ шэнэ түхэлэй самолёдуудые Грециин полковнигуудта үгэхэ тухай энэ неделиин эхеэр Афинада хэгдэһэн хэлсээндэ Грециин премьер-министр Папандопулос, США-һаа Грецидэ байдаг элшэн сайд гар табяа гэжэ информационно агентствэнүүд мэдээсээ.

Пирейдэхи далайн-сэрэгэй баазые американ 6-дахи флодто үгэһэнэй харюу болохо энэ хэлсээн яаралтай түргөөр хэгдээ гэжэ агентствэнүүд тэмдэглэнэ.

САНТЬЯГО

ХОРОТО ҮГЭСЭЛГЭ ТУХАЙ ТОДОРХОЙ БАРИМТАНУУД

ТАСС.

Правительствада эсэргүү урбалта хэхэ гэһэн хорото үгэсэлгые һаяхан засагаархидай элишэлһыень Чилиин мүрдэлгын албанай генеральна директор Эдуардо Паредес ниислэл хотодо болоһон пресс-конференци дээрэ мэдээсэбэ. Хархис этэгээдүүд, урдань сэрэгэй алба хаагшад байһан хэдэн хүн хорото үгэсэлгэ хэхээр бэлдэһэн байна. Отставкада гараһан майор Артуро Маршалл (мүнөө тэрэ гэмээ амасангүй, хоргодожо байна), түрмэдэ һууһан, отставкын генерал Альберто Грин, мүн түрмэһөө тэдэндэ заабари үгэдэг байһан урдын генерал Роберто Вио гэгшэд хорото үгэсэгшэдые толгойлоо.

Чилидэ эсэргүү хорото үгэсэлгые генерал Вио толгойлно ха гэжэ тагнуулай түбэй захиргаан тухайлһан юм гээд 1970 ондо «Вашингтон постдо» тунхаглагдаһан элишэлхы документнүүдһээ ойлгомоор.

Президентын байдаг «Ла-Монеда» гэжэ ордондо добтолоод, президент С. Альендиие алаха, генерал Вио гэгшые түрмэһөө сүлөөлхэ гэжэ хорото үгэсэгшэд түсэблэһэн байгаа.

Правительствада эсэргүү хорото ябуулгануудые хэхын тула мартын 24-дэ эмхидхэгдэхээр хараалагдаһан «Эрхэ сүлөөгэй түлөө эхэнэрнүүдэй марш» гэдэгые ашаглаха һанаатай хархис этэгээдүүдэй «Патриа ба либертад» гэжэ эмхи тэдээнтэй нягта холбоотой байгаа. Энээнэй тулада тусхай бүлэгүүд эмхидхэгдэһэн юм. Президент С. Альендиин байдаг газар — «Ла Монеда» гэжэ ордон, генерал Вио гэгшын һууһан түрмэ тээшэ отрядуудай ошохо харгы хорото үгэсэгшэдһөө абтаһан карта дээрэ бии.

Сэрэгэй частьнуудай зарим офицернүүдые, карабинернүүдые өөһэд тээшээ татаха гэһэн һэдэлгэ хорото үгэсэгшэдэй гаргахадань, тэдэ арсаад, энээн тухай командованидаа дуулгаһан байгаа.

ЛУСАКА

ҮНДЭҺЭ ЯҺАНАЙ ИЛГАА ГАРГАГШАДАЙ ААША

ТАСС

Урда Родезиин үндэһэ яһанай илгаа гарган газаашалдаг засагаархид ороной африкан зониие хайра гамгүйгөөр хашана, харшална. Солсбериһээ абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Родезиин ниислэл шадарай Харар гэжэ нютагта ажаһуудаг 5 мянган хүн гэр байраяа орхин гаража, хооһон газарта байрлаха баатай болобо.

Солсберидэ ариг сэбэрые сахилгын хэрэг һайжаруулгада анхарал хандуулһанһаа иимэ шиидхэбэри абтаа гэжэ засагаархид һэнгэргүйгөөр мэдүүлнэ. Харарта ажаһуудаг африкан зоной зүгһөө Смидэй засагта эсэргүүсэн тэмсэһэнэйнь түлөө үндэһэ яһанай илгаа гаргагшад иимэ хэрзэгы шэрүүн шиидхэбэри гаргаа бшуу. Англи Родези хоёрой хэһэн хэлсээе буруушаажа, африкан зоной һаяхан Харарта демонстраци хэхэдэнь, Родезиин полици тэдэниие буудаһан байна.

ВАШИНГТОН

США-гай правительствые шэнэдхэн һэльбэхэ түсэбүүд

ТАСС

США-гай засагай гүйсэдхэхы зургаануудые хубилган һэльбэхэ дурадхалтай бэшэг президент Р. Никсон конгресстэ эльгээбэ. Энэ реформо «эгээн үргэн ехэ» байха юм гэжэ Никсон тэмдэглээ. Мүнөө бии байгаа дотоодын хэрэгүүдэй, худалдаа наймаанай, ажалай, элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй, социальна хангалгын, гэр байра барилгын ба хото городуудые хүгжөөлгын министерствэнүүдые, транспортын министерствые болюулха шухала гэжэ президент тоолоно. Тэдэнэй орондо дүрбэн шэнэ министерство: нютагай хүгжэлтын, байгаалиин баялигуудые ашаглалгын, экономическа хүгжэлтын, хүн зоной хүсэ хэрэглэлгын министерствэнүүдые байгуулхаар дурадхагдана. Газар элдүүрилгын министерство хубилгагдаха юм ха.

Правительственна аппарадые үрэ ехэтэй болгохын тула иимэ түсэб табигдаа гэжэ президент бэшэг дотороо заана.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ВАШИНГТОН (ТАСС). Американ правительствын хэмжээнүүдые абаашье һаань, Холбоото Штадуудай гадаадын худалдаа наймаандахи гарза хохидол дахинаа угаа ехэ хэмжээндэ хүрэбэ. США-гай худалдаа наймаанай министерствын февральда тоолон гаргаһанай ёһоор, гадаадын худалдаа наймаандахи гарза хохидол (табан һара соо удаа дараалан) 597,6 миллион доллар болоо.

ЛОНДОН. (ТАСС). Хойто Ирландиин парламентые (Стормонт) тараажа, Хойто Ирландиие Лондонһоо «сэхэ хүтэлбэрилэгдэдэг» болгохо тухай правительствын хуулиин проектые хоёрдохёо зүбшэн хаража үзэхэдөө, Англиин парламент олонхиин дуутаар һайшаагаа.

Ольстерой улад зон Англиин правительствын энэ шиидхэбэридэ ехээр дураа гутаһан, буруушааһан байха. Британиин ниислэл хотоһоо сэхэ хүтэлбэрилхэ гурим тогтоолгоор бэшэ, харин «онсо байдал тогтооһон хуули» болюулалгаар, политическэ үзэл бодолоороо түрмэдэ хаагдагшадые дары сүлөөлэлгөөр, католик үсөөнхидтэ адли тэгшэ эрхэ олголгоор, социальна, экономическа шухала хубилалтануудые бэелүүлгээр Ольстерой асуудалнуудые шиидхэхэ шухала гэжэ Хойто Ирландида граждан эрхэнүүдэй түлөө хүдэлөөнэй мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Шажанай санаартан Филип Берриганиие американ засагаархидай сүүдээр мүрдэжэ байһыень буруушаан, Пенсильвани штадай Гаррисберг хотын сүүдэй байшангай урда демонстраци хэһэн зон дайнда эсэргүү уряа лозунгнуудые хашхаралдабад.

Президентын тусхай туһалагша Г. Киссинджерые хулгайлха, Вашингтоной правительственна эмхи зургаануудые дулаасуулдаг түхеэрэлгэ тэһэлхэ зорилготой «хорото үгэсэлгэ» хээт гэжэ Ф. Берриганиие, тэрэнэй зургаан нүхэдые гэмнэһэн юм. Тиихэдээ эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдые айлган һүрдөөхэ гэжэ американ хархис этэгээдүүд оролдоо бшуу.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Байгша оной мартын 18-да КНР-эй ядерна тэһэлэлгэ хэһэнһээ уламжалан, радиоактивна тооһо шандаруу штадай газар дайдада унажа үргэлжэлһөөр гэжэ Джорджи штадай засаг баригшадай түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

Хитад ороной ядерна тэһэлэлгэ хэһэнэй һүүлээр США-гай баруун районуудай газар нютагуудта радиоактивна тооһон унаһан байна гэжэ Вашингтондохи атомай элшэ хүсэ хэрэглэхэ комиссиин түлөөлэгшэ урда тээнь мэдүүлээ һэн.

США-гай гансал баруун бэшэ, мүн зүүн районуудта ядерна тэһэлэлгын мүр сараа үлөө гэжэ Джорджи штадай засагаархид мэдээсэнэ.

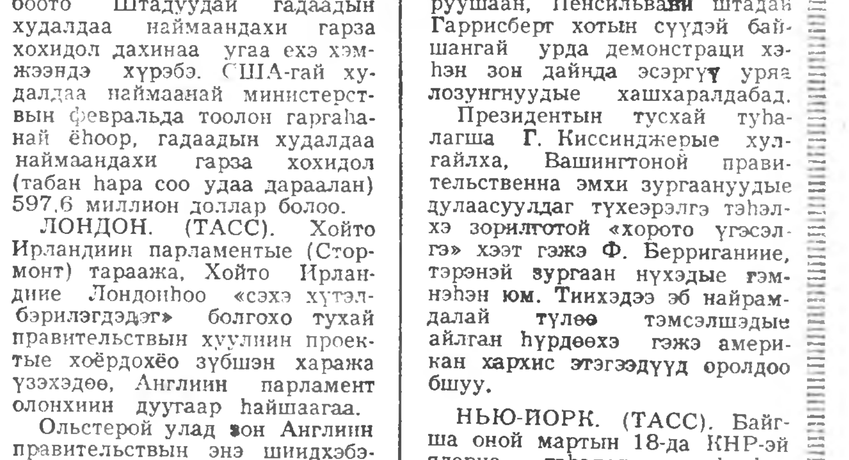

КАМБОДЖО. Энэ зураг Арадай сүлөөрэлгын армиин һуралсал-һорилгын баазада буулгагдаһан. Эндэ патриодууд сэрэгэй бэлэдхэл гарадаг юм.

ВИА-ТАСС-ай фото.

...МНР-тэ научно-шэнжэлэлгын ...шэнэ ...станцинууд ...эмхидхэгдэхэнь

Монголой зүүн хубидань ямар сагта ороохо таряа тарибал, газарай хүрьһэ гүнзэгыгөөр хахалбал, газар уһалбал, саадуудые харууһалбал һайн бэ, жэмэсэй үндэр ургаса абтахаб, һүн ехээр һаагдахаб?

Халхын-Голой нэмжээ талада хүдөө ажахын талаар хэдэн жэл шэнжэлгэ хэжэ байһан научно-шэнжэлэлгын станци эдэ ба бусад асуудалнуудта харюу үгэхэ зэргэтэй. Хүдөөгэй ажалшадта станциин эрдэмтэдэй үгэдэг научна үндэһэ баримтатай зүбшэл дурадхалнуудай ашаар, сүл тала байһан энэ хизаар мүнөө танигдашагүй болотороо хубилаа.

Хэдэн мянгаад гектар газарта жэмэстэ саадууд нэмжынхэй. ороохо тарянай, бобово ургамалнуудай, кукурузын, огородой эдеэнэй үндэр ургаса эндэ жэл бүри абтана. Станциин дурадхалаар наран сэсэг, виноград тариха туршалганууд хэгдэжэ эхилээ.

Станциин зоотехнигүүдэй бии болгоһон шэнэ үүлтэрэй «Монголой улаан», «Халхын-Голой улаан» гэжэ үүлтэрэй үнеэд Монголой байгаалида һайн таарахай. Станциин эрдэмтэд МНР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбөө дүүргэлгэдэнь ажалшадта туһална. Гансахан 1972 ондо орон доторхи хүдөө ажахын продукциин хэмжээе нёдондонойхиһоо 11,2 процентээр нэмээхэ, тэрэ тоодо мал ажалай ашаг шэмые 12,1 процентээр, газар ажалай—6,6 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ хараална. Энэ табан жэлэй туршада мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ. Совет, монгол мэргэжэлтэдэй хамтын оролдолгоор, совет хүнүүдэй туһаламжаар Халхын-Голой научно-шэнжэлэлгын станци тогтоогдоо, һайн үүлтэрэй малай ажахы бии болгохо, сабшалангай, бэлшээриин газар һайжаруулха хэмжээнүүд абтаха, научно-шэнжэлэлгын шэнэ станцинууд эмхидхэгдэхээ байна.

ХҮН БОЛОХО БАГАҺАА

УРАН ГАРТАЙ ЭДИРШҮҮЛ

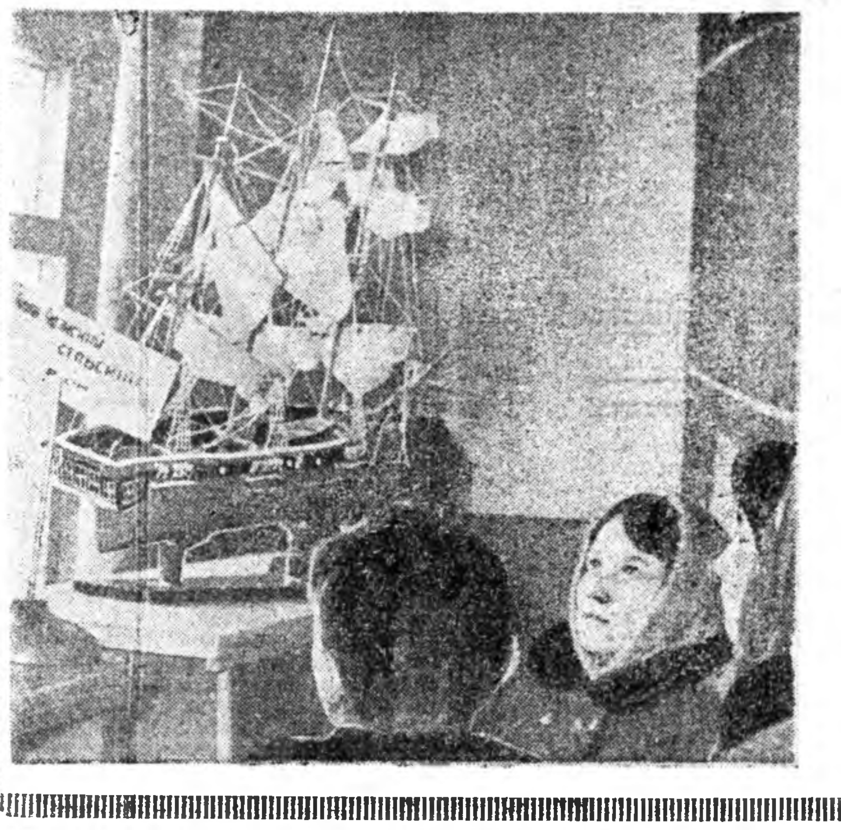

Ашаа зөөдэг, сэгээн шэрээр будагдаһан автомашинын хажууда үхибүүд илангаяа олоороо сугларанхай. Бага классай шардагархан хүбүүд кабина соонь һуужа, рулиинь иишэ тиишэнь мушхаадшье үзэнэ. Тиигэнгүй яахаб. Үнэхөөрөө бодото машинын кабина соо ороһондол: скоростиин рычаг, педальнууд, спидометр гэхэ мэтэ юумэн булта биил. Кузов соонь — аккумулятор, бензин хэдэг канистра. Хараһаар байтарнай, нэгэ хүбүүн машина жолоодоод, ута коридор соогуур табилуулшаба. Рулиинь бариһан хүбүүн машинаяа дураараа залажа, педалиинь хүлөөрөө дараад байлгаба. Энэ машина Хяагтын аймагһаа эндэ асарагдаа. Тэрэниие Хяагтын дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Александр Горяков бүтээгээ.

Удаадахи экспонат — түлеэ хюрөөдэжэ байһан баабгайнууд. Нэгэ кнопко дарахадань, хюрөө бариһан баабгайнууд ехэл тухашаруу модо хюрөөдэжэ ороно. Тэрэнэй наада таладань балтануудые бариһан үбгэжөөл баабгай хоёр түмэр дархална. Энээниие хараһан эхин һургуулиин классай һурагшад ехэл һонирхоно. Тиихэдэ ахалагша классай һурагшад электрын элшэ, хүсэнэй эди шэдитэ «нюусануудые» таахые оролдоно хэбэртэй.

Үльгэр домогой баатарнууд, һара дээрэ абаашагдаһан «Луноход», элдэб түхэлэй самолёдууд ба машинанууд, электронно хонхо — эдэ бүгэдэ манай һүбэлгэн ухаатай, уран гартай үхибүүдэй бүтээһэн зүйлнүүд Улаан-Үдымнай эдир техникүүдэй байшанда асарагдажа, республикын һургуулинуудай үхибүүдэй техническэ творчествын выставкэдэ табигдаа бшуу. Хамта дээрээ 500 экспонат республикымнай ниислэл хотын һургуулинуудай һурагшадай, ажалшадай анхаралда табигдаа.

Уужам салуу гурбан зал соо дэлгэгдэһэн эдэ экспонадуудай хажуугаар түргэхэн үнгэрхын аргагүй. Аймаг бүхэнэй экспонадууд һонирхолтойгоор, уран һайханай үндэр эрилтэдэ таарахаар шэмэглэгдэнхэй. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй аймагай Толтойн дунда һургуулиин үхибүүдэй бүтээһэн экспонадуудай дундаһаа «Совет-монгол хани барисаанай стенд» илангаяа шалгарна. В. И. Ленинэй, Сүхэ-Баатарай бюстнүүд, Ленинэй Сүхэ-Баатартай уулзалга харуулһан «Агууехэ хани барисаан» гэжэ уран зураг, модон, түмэр дээрэ һиилэһэн зүйлнүүдынь бултанай дура буляана гэхээр.

Хурамхаанай аймагай Хурамхаанай дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагшад Бата-Жаргал Базаров, Гриша Болсобоев, Бато Цыбиков, Галсан Балданов, Дугар Бадмаев гэгшэд сагаан сайраар бүтээһэн ёһото «Луноход» выставкэдэ эльгээгээ. Выставкэдэ ерэгшэд эдэ һурагшадай экспонадые удаан зогсожо харана.

Бэшүүрэй аймагай Потаниная дунда һургуулиин, Хяагтын дунда һургуулиин һурагшад хэдэ хэдэн картинг (урилдаанай мотоцикл) харуулна. Эдэмнай оньһон техникэтэй яһала танил, шадамар бэрхэ гараар бүтээгдэһэн зүйлнүүд гээд арга заатагүй ойлгогдонол даа. Хэдэн жэлэй урда тээхи выставкэнүүдтэй сасуулбал, үхибүүдэй техническэ творчествын мүнөө жэлэй выставкэ һонирхолтой, эстетическэ талаараа нилээд ехэ ургалтатай, амжалтатай гэжэ онсолон тэмдэглэмээр.

Гэхэтэй хамта зарим аймагуудай, жэшээлхэдэ, Хэжэнгын, Хориин, Яруунын, Ахын һургуулинуудай тус выставкэдэ нэгэшье экспонат эльгээгээгүй байһыень халагламаар. Зүгөөр үхибүүдэй техническэ творчествын выставкэ республикымнай һургуулинуудай һурагшадай техническэ бэлэдхэлэй улам һайжаржа байһые харуулаа.

С. ОЧИРОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Улаан-Үдын аймагай Тарбагатайн дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Саша Кравцовой бүтээһэн далбагата онгосо; 2. Выставкэдэ табигдаһан планер ниидхүүлээд туршахада яаха юм?

М. СУТУРИНАЙ фото.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- *Дархалхадаа бэрхэ үхибүүд.*
- Б. Мунгоновой туужа тухай.
- Уран шүлэгэй долгин.
- *Шог ёгто мүрнүүд.*

НОМОЙ ТАГ

БАЙГААЛИИН, ХҮҮГЭДЭЙ ҺАЙН НҮХЭР

Уран зохёолшо Барадий Мунгоновой «Аюултай уулзалганууд» гэжэ анха түрүүшын номтой танилсахадаа, һүбэлгэн ухаансар, һонюуша үхибүүдые байгаалида дурлажа, тэрэнэй гоё һайханиие ёһотоор сэгнэжэ, дундаршагүй баялигыень гамнажа һурахыень уряалһые ойлгонобди.

Гадна ан гүрөөлэй, шубуу шонхорой абари зангые, ажамидаралайнь онсо илгаае тодорхойлон харуулна. Манай эндэхи гол сөөрэмүүд соо ажамидардаг элдэб янзын загаһадые үхибүүд ямаршьегүй таниха аргатай болоно бшуу. Жэшээнь, хододоо үлэн ябадаг сурхайн хомхой хобдогые, жэжэ загаһадые намнажа, залгижа байһые автор харуулнагүй, харин хахуули хаб байтар залгяад, урагшагүйдэһые онсо тэмдэглэнэ. Голдо хахуулидахаяа ошоһон хүбүүхэн сурхайн арьяатан байһаниие ойлгоно бшуу. Зүгөөр зүүнэй үзүүртэхи улаан хорхой залгиһаниинь багадаад, уһанай нюруу дээрэ ялабхин хөөбэлзэһэн үсөөе залгижархихань бүришье һонирхолтой ха юм. Садахые мэдэдэггүй хомхой хобдог арьяатанай ааша одоо иимэ бшуу.

Рассказ бүхэниие һонирхон уншахадаа, Буряадай ой тайга соогуур аяншалжа, зүргэ харгыгаарнь ябажа байһандал болоно. Зүргэ бүхэниинь ёһотой заповедник шэнги. «Энэ заповеднигээ гамнажа һурагты. Тэрэнэй баялигые, гоё һайханиие сэгнэжэ шадагты» гэжэ уран зохёолшо уряалхадал гэнэ.

Жэшээнь, Ешн гэжэ ангуушанай хайшан гэжэ баабгайтай бараалхаһые һанаад үзэхэдэ, хуухын үһэн үрзыхэдэл гэнэ. Удааржа болохогүй. Энэниие Ешн һайн мэдэнэ. Ёһотой ангуушан болохын тула габшагай гаһуур, онобшотой мэргэн, нюдэ сабшаха һамбаанда юу хээ ухамайлха, зүб шиидхэбэри абажа шадаха хэрэгтэй гэжэ уншагшад мэдэхэ болоно. Мүн даа. Энээниие уран зохёолшо тон зүбөөр, һонирхомоор харуулна.

Бэшэ рассказууд дотороо һонюуша үхибүүдые тон мэхэтэй, габшагай солбон булгантай танилсуулна. Ангуушан бүхэн булга агнажа шададаггүй бшуу. Тиихэдэ булган гээшэмнай бэлэхэнээр баригдадаггүй, ангуушадые нилээд зобоодог, мэхэлдэгшье. Булганай абари зангые мэдэхэ шухала.

Байгалиин дундаршагүй нюусые тааха дуратайшуул Доржо хүбүүнтэй хамта Дархита нуур ошолсохо болохо. Гэгээн ягаан үдэр ошоһоной хэрэггүй. Нуурай нюусые таахагүйш, шортоо. Һүнинн тэн багта, тэбэрилдэмэ харанхы болоходо ошолсохо хэрэгтэй.

Дархита нуур ямар нюусатай байгаа хаб? Тайлбарилаадшье яахамнайб. Уран зохёолшын «Аюултай уулзалганууд» (ород хэлэн дээрэ) гэжэ номые үшөө дахин гү, али түрүүшынхеэ уншаһан үхибүүд мэдэхэл байха.

Үнэхөөрөөшье «Аюултай уулзалганууд» дайралдана гээшэ. Шухалань гэхэдэ, үхибүүд байгаалида дурлажа һурана ха юм.

Һаяшаг Б. Мунгонов үхибүүдтэ шэнэ ном бэлэглээ. Үнэхөөрөөшье һонирхолтой туужа гээшэ. «Хара һалхин» гэжэ номынь «Детская литература» гэжэ хэблэлээр гараһан байна.

Хара һалхин байдаг гү? Иимэ асуудал табигдахал ёһоороо табигдана. Номыень уншаад байхадаа, үнэхөөрөөшье хара һалхин болодог юм гэжэ ойлгомоор, этигэмээр. Энэ туужа дотор ехэ юумэн хэлэгдэнэ, шухала асуудал табигдана.

Байгал далай, Баргажанай бар хара тайга. Онсо өөрын шэг шарайтай, хэзээдэшье, хаанашье дабтагдашагүй түхэлтэй үзэсхэлэнтэ гоё байгаалида дурлангүй байхаар аал! Үгы даа.

Баргажанай заповедник — Буряадай омогорхол. Үзэсхэлэнтэ гоё энэ заповеднигтэ автор нилээд олон хуудаһа зорюулна. Тиихэдэ Байгал далай?... Зангаа хубилжа байдаг. Заримдаа аали номгон, заримдаа айхабтар сухалтай. Сагаан хөөһэтэ долгидынь атиралдан ерээд, эрьеэ шангаар сохино. Тиигээд гэдэргээ бусана. Хүсэ абажа ерээд, дахин эрьеэ сохино. Хаража байхада одоо гоё һайхан даа. Байгал сухалдана. Теэд айжа болохогүй.

Энэ бүлэг уншахадаа үхибүүд далайн онсо илгаае, абари зангые һайса мэдэхэ болоно.

Байгал далай өөрын нюусатай. Байгал долгилно, хүнхинэнэ. Далай уруу муухай юумэн хаягдана. Байгал сухалдахын ехээр сухалдана, бог шоройень этэрэн хаяна. Байгалай уһан хододоо сэлмэг һайхан. Бог шорой эндэ хэзээдэшье тогтохогүй. Тиигэбэшье Байгал далайе бузарлана. Эндэ хэн зэмэтэйб? Автор шухала асуудал табина.

Бог шоройдол адли, сэлмэг һайхан юумэ бузарлажа, Байгал шадархи бар хара тайга соо хоргодожо, харата муухай хэрэгээ хэжэ ябаһан аюултай гэмтэн, дайнай үедэ эсэсовец байһан Томисас Тоом гэгшын уршагта ябадалые элирүүлхэ хэрэгтэ байгаали өөрөө хабаадалсана, өөрөө туһална.

Тайга гээшэмнай одоо ёһотой университет ха юм. Хүн бүхэниие шалгажа, адаглажа байдаг. Зүгөөр Томисас Тоом гэгшэ һүбэлгэн ухаансар, мэхэтэйшье. Теэд тэрээндэ хүмһанай харыншье зэргэ һэшхэл үгы гээшэ. Һэшхэлгүй хүнүүд тайга соо удаан байжа шададаггүй. Һүүлэй һүүлдэ гэмээ харюусажа һалана.

Иимэ һүбэлгэн ухаансар гэмтэниие хайшан гэжэ үхибүүд элирүүлжэ шадааб? Тайга соо байхадаа үхибүүд юу хэжэ һурааб?

«Хара һалхин» гэжэ ном уншаһан хүн бүхэн энэ асуулалда харюусажа шадахал байха. Уран зохёолшо Б. Мунгонов болбол байгаалиин, үхибүүдэй эгээ һайн нүхэр гэжэ одоо тиихэдэ ойлгохоор даа.

Т. ПРОВАЛИНСКАЯ,
хүүгэдэй республиканска библиотекын методист.

Дансаран ДОРЖОГУТАБАЙ.

УЯНГАТА ШҮЛЭГ

1.

Сагаа ахиһан зорилготой,
Угаа сахиһан сэнэгтэй,
Буруу һанаагүй сэдьхэлтэй,
Уруу дараагүй хубсаһатай,
Үлүү зөөридэ шуналгүй,
Хүлгүү сагтаа усалгүй,
Ябаал һаа һайн даа, уналгүй.
Гарахам замдаа бусалгүй..

2.

Бодол түрэн уярнаб,
Тодол замайм хүсэн гү?
Зүрхэм түбэрэн хатарна,
Зүбхэн ябахым хүсэл гү?
Тэмсэл тээшэ тэгүүлһэн
Зэмсэг хурса долгин лэ.
Холуур намай дуудаһан
Залуур болон булгилна.

3.

Хабарай аминай халуунһаа
Газарайм аршаан орьёлно.
Хүбшын хүхэн—шулуунһаа
Сэдьхэлыем угаан сорьёно.
Гуурһанайм амаар урдааша
Гутахагүй мүнхын аршаан лэ.
Хүртэжэл тэрээнһээм
амсааша
Хиртэһэн бэеэ аршаа лэ.

4.

Тэрэнги түүдэгэй улайран
бадардаг,
Гэсэлгүй гоёш һаа—богонихон
хаһал.
Тэрээн шэнгеэр лэ һүнэн
залирдаг,
Тэнсүүхэн байнал даа,
наһамниш баһал.
Эрьежэл һөөргөө эдирхэн
наһанайм
Юрьежэл хабартал бусахын
тула,
Хүхын дуундал зэдэлжэл
байһайш
Хүхюун шүлэгүүдни —
сэдьхэлэйм зула!
Наһандаа ябааш бол, дэлхэйн
ургаса,
Нангин үүргэеэ тодол мэдэрнэб
Энгэрым аадар, дүлэнэйшье
шэрбэсэ,
«Эрдэни зэндэмэни» ходол
бэдэрнэб.

Сэнхирхэн дурдамаа хэдэрһэн
Сэбэрхэн дүүхэйе урдаһаам,
Алхалшоо гэжэл мэдэрһэм
Арилшоо манан, урдаһаар...
Ногоохон нугадаа уляаһан
Носоожол мэдэрэлым үлэхэдөө,
Дурыем татан буляаһан
Дүрыел зосоом мүнхэлөө.

УРГЫХАН

Годир бэдир зүргыем
Гоёонолшн тойрон.
Шэхэ һонорхон ургыхан
Шэбэнэнэлшн ойром.
Һүниин агаарта намжаахан
Һажанал даа мүшэд.
Һарын сагаанда дундяахан,
Һанаандамниш зохид.
Һанаан миинн зулгыхан
Һалбарнал даа дурам.
Шарахан нюдэн—ургыхан.
Шагнаналши дором.

* * *

Дуулаан дундам үнгэрһэн
Дуунайм наһан богони аад,
Дүлэн сагаан сэдьхэлни
Дураяа һанан гунирна.
Наадан дундам үнгэрһэн
Нангин сагууд богони аад,
Намжаа сагаан сэдьхэлни
Наһаяа һанан гажарна.

* * *

Урин ногоон дайдадам
Уурал манан тунанги.
Ухаа, оюун зүрхэндэм
Уйдхар юундэ унангиб.
Сэсэгэй торгон дэльбые
Сэгээн хюруу хирбэнэ.
Сэдьхэлэйм нангин утаһые
Сагайнь долгин шэрбэнэ.

УЛЯАҺАН

Уяхан мүшэртөө уляаһан
Урихан намжаа үглөөгүүр,
Хэжэнгын эрьеэр һуняаһан
Һэмжэн маные үлгөө гү,

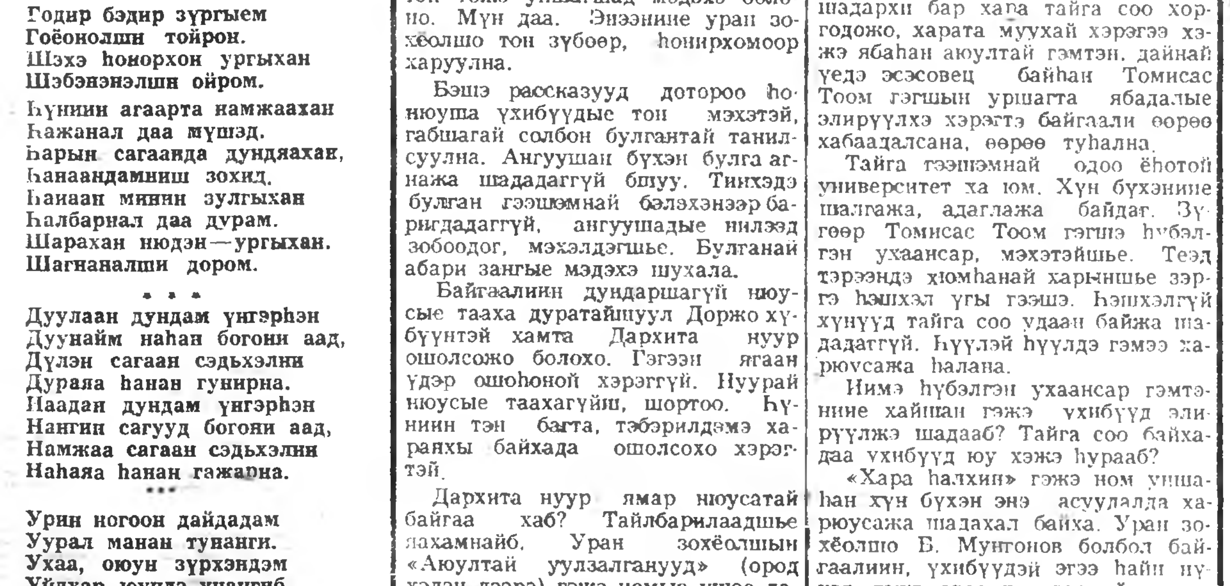

ХАБАРАЙ ЭХИН.

Д. НИМАЕВАЙ фото.

Эмхи зургаанай дарга, тэрэнэй орлогшо. Дарга кабинет соогуураа ехэ ехээр алхална. Орлогшонь даргынгаа эрьелдэһэн тээшэ стултайгаа эрьелдэнэ.

ХОЁР УДХАТАЙ РЕЗОЛЮЦ...

Дарга (ехэ сухалтайгаар). Шамда хэды хэлэхэ хүмбиб?! Һургашье, болишье адли. Саашадаа иигэжэ байха бол, саашадаа ойлголсоогүй бол, хахасаха ушар тохёолдожо магад.

Орлогшо (үгэ хэлэхэеэ оролдоно). Би... би... зэмэ...

Дарга (таһа оролсон). Тэрэ «Туяа» колхозой түлөөлэгшэдэ гоё ёһоор бэлэг баряа гээшэ гүш?

Орлогшо. Бэлэг ямар бэ...

Дарга (дуулангүй). Гурбан зуун штүүг шифер! Аяар гурбан зуун! Ёһотой бэлэг бэшэ гү?!

Орлогшо. Үхибүүдэй саадта гүб даа...

Дарга. Саадта, саадта... Мүнөө болотороо саадгүйгөөр хамаагүй байһан юм. Үшөө заа-зуу хүлеэхэдээ яахашьетүй һэн. Харин Дамдин Шараповичые бузараар мэхэлбэб. Шараповичые! Урдаһаань ямар нюураар харахабиб! Дачадань ойролдоол зуун штүүг хэрэгтэй һэн. Оройдоо зуун!

Орлогшо. Мэдүүлгэ дээрэхи резолюцинь хүхэ үнгөөр бэшэгдэнхэй байгаа һэн. Өөрөөшье гайхаа бэлэйб.

Дарга. Юун гэнэш?! Шараповичай мэдүүлгэ дээрэ хүхөөр бэшээтэй гү?!

Орлогшо. Тон зүб. Хүхэ бэхээр бэшэгдэнхэй һэн.

Дарга. Ай халаг! Ямар бузар эндүү болобо гээшэб! Энэ эндүүгээ дары заһаха, теэд яажа заһаха болобооб? Үшөө хэды шифер бинб?

Орлогшо. Мүнөөдэртөө складтамнай шиферэй талаар хогоосон.

Дарга. Халагни халаг, м... алаг! Хожом шиферэй е... зэргэ Шараповичта өөрын... шинаар абаашажа үгэхэш. (О... шынгоо хажууда һуужа, р... гаргана). Наашаа! Эндэһээ... мэдүүлгэнүүд дээрэ резолю... шэнэ гуурһаар бэшэхэб. Үгэ... хадаа — улаан үнгөөр (ручк... улаан гол гаргажа харуулна)... хэгүй, арсаха гээ хадаа—... ноор. Ойлгоо гүш? Бү... Улаан ногоон хоёр.

Орлогшо. Улаан үнгэ—... һэн тэмдэг, ногоон—арса... гооб. (Дарга гаража ошоно)

Орлогшо. Энэ даргымни... тэй гээшэнь. Хэндэшье ар... юушье үгэхөөр бэлэн. Теэд б... логшо зэмэтэйл боложо һал...

К. ИЛЬИ...

БАСНИ

Василий НОЗДРЕВ

ШОНО, ҮНЭГЭН—ЭРДЭМТЭД

Арга мэхэтэ Үнэгэн хани Шонотоёо
Ара үүдээр эрдэмэй хүреэндэ орохо гэбэ.
Эрдэмтэйгээ харуулха арга хурга
Эдэ хоёр унтаха нойргүй бэдэрбэ.
«Тэнгэриин гал — сахилгаа бария,
Тэрэнээ яахаяа һүүлдэ элирүүлхэбди», —
Гэжэ ерээдүйн хоёр эрдэмтэд һая
Гэмгүй шиидхэбэри абаба гэхэл даа.
Городой зоной унтаһан хойно һүни
Громоотвод хулуужа абаашаба.
Удангүй сарса модон дээрэ гаража,
Ута түмэртэ тэрэнээ тааруулба.
Үглөө үглөөниинь хүбшын захада
Үүлэн суглараад, баглайн бөөгнэрбэ.
Сахилгаан модоной оройгоор зуралзахадаа,
Сарса дээрэхи хоёр тэнэгые обёорбо.
Ялалзаһан гал утаһаар тэнгэри шудараад,
Яһан хатуу сарса модо хаха эсхэбэ.
«Хоёр эрдэмтэд» ухаа табин гангиналдаад,
Хобхо һүрэн тэндэһээ хиидэбэ.

Ядаг юм ааб — һэжэг түрэдэгби —
Яһала иимэ ушар болодог лэ:
Харахадаш, зариман доошоо унадаг,
Харин өөдөө гарашаһан байдаг.

Г. ЧИМИТОВ оршуулба.

ШОГ

ХУЛГАЙШАН ГЭХЭДЭ—ХУЛГАЙШАН БЭШЭ

Юундэшьеб даа намайе хулгайшан гэжэ тоолодог болонхой. Сэхынь хэлэхэдэ, хулгай хэжэ ябаһанаа мэдэнэгүйб. Мүн даа, намһаа томоотой, үнэн сэхэ хүн үгы бшуу даа. Үбгэ, эсэгэнэрнишье юумэ хулуужа ябаагүй һэн.

Теэд юу хулууһандамни намайе гүрдэхэ хардаха болоо юм?

Хашаагай хажуудахи шалбааг соо зууража хэбтэдэг гахай шэнги хоршогонодог гэлсэнэ. Нохой халхай, яагаа эшхэбтэр юм. Гахайтай нүхэсэжэ ябаһанаа һананагүйлби. Али гахай шэнги хоршогонодог болошоо гүб, юрэ бү мэдэе.

Амба сарай һарагар эбэр мулталжа абаад, толгойдоо няажархёо гэлсэнэ. Сарай эбэр абаһанаа мэдэнэгүйб. Бури тугал ябахадам, эбэр ургажа захалаа һэн. Мориной һүүл ходолжо абаад, хондолойдоо няажархёо гэжэ хэлсэдэгынь гайхалтай. Анханһаа өөрын һүүлтэй байгаа һэм. Тэмээнэй хүбэн хүнжэлые абаһанаа ... гүйб. Дэмы дэгэд... дэг, үргэлхүү хүн... һа биил хаш даа...

Хулгай хэһэнээ ... руулхын тула ... гараад, мүнөө ... тэндээ бэлшээ... гэжэ хэлсэдэг бол... Тиихэдэ би хэн ... гээшэбиб? (Сарлаг)

Ф. БАЛДА...

Спортын ...

ЗАНШАЛТА МҮРЫСӨӨНДЭ ЭРХИМЛЭГШЭД

Мурманск хотодо жэл бүри үнгэрдэг заншалта мүрысөөнэй 10 километрэй зайда Олимпиин чемпион Галина Кулакова түрүүлбэ. Тус зайда Галина 41 минута 9 секунда саг харуулаа. Гушан километрэй зайда 1 час 49 минута сагтайгаар Кировскэ областьһоо ошоһон Юрий Скобов эрхимлээ.

ВОЛЕЙБОЛ. Московско «Динамын» басагадай команда оронойнгоо чемпион дахин болобо. Челябинскда үнгэржэ байһан бүхэсоюзна мүрысөөнэй 3-дахи дүхэригэй дүүрээгүй байхада, тэдэнэр хэндэшье хүсэгдэхээ болиһон байгаа. «Динамын» басагад тус мүрысөөнһөө урид Европын кубогта хүртэһэн юм.

ХОККЕЙ. Ташкентын хоккеистнүүдэй «Спартак» дэлхэй дээрэ эгээл залуу команда мүн. Тэрэ уласхоорондын уулзалгануудые түрүүшынхиеэ үнгэргэжэ эхилээ. Өөһэдынгөө спортын байшан соо Полшын профсоюзуудай командатай уулзажа, хоюулайень 10:7 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байна.

ТАМАРАЛГА. «Комсомольская правда» газетын шанда хүртэхын түлөө Ленинградта үнгэрһэн уласхоорондын мүрысөөндэ СССР-эй рекорд тогтоогдобо. Дуран соогоо тамаралгаар 200 метртэ Новосибирскын спортсменка Татьяна Золотницкая, нюрган дээрээ тамаралгаар Тинатин Леквеишвили (Тбилиси), 400 метртэ москвичка Нина Петрова гэгшэд һайн дүн харуулаа.

ШТАНГА. Хахад хүндэ шэгнүүрээр Москвагай атлет Евгений Пеньковский 208 килограмм штанга үргэжэ, дэлхэйн шэнэ рекорд тогтоогоо. Тэрэнь Давид Ричертын (СССР) туйлаһан дүнһөө 0,5 килограммаар дээшээ байба.

Эдиршүүлэй дунда 128 килограмм үргэһэн 16 наһатай һурагша Сергей Тростян... СССР-эй рекорд тогтоогоо.

Тус мүрысөөн Москв... физкультурын институтта... лоо. Институдай хүнгэн ат... кын кафедрые мэдээжэ ... гист байһан Аркадий Вороб... хүтэлбэрилдэг. Гэхэтэй ... нүхэр Воробьев Пеньков... мүрысөөндэ бэлдүүлһэн ...

Трамплинһаа санаар...

Швейцариин спортсмен ... тер Штейнер иимэ мүрысөө... эгээл түрүүн дэлхэйн чем... болоһон. Үзэгдөөгүй энэ ... сөөн дэлхэй дээрэ эгээл ... 160 метрэй трамплинһаа (Ю... слави) үнгэргэгдөө. Саппоро... хи олимпиадын мүнгэн мед... да хүртэһэн Штейнер 158 ... рэй үндэрһөө һүрэһэн ... Тиигэбэшье дэлхэйн ре... 165 метртэ хүрэжэ шадаа...

Санаар трамплинһаа ... гөөр совет эрхим спортсм... дэй нэгэн ленинградец Ю... Калинин 7-дохи һуурида ...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Габшагай хоёр һарын ажалые үргэнөөр ябуулха» — суглуулбари. «Ерээдүйн ургаса тухай бодомжолон» — А. Модонов ба С. Бухаевай статья. «Үндэр ногоон ургаха» Б. Оленинэй статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Газарай баялиг уудалагшад» — А. Бутин, В. Островскиин статья. «Ухаалан зохёогшодой хубита» Н. Пассекын статья. «Агротехникэ ба тэжээлэй шанар» — «Сельская жизнь» газетэһээ абтаһан статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Городойхидой хабарай ажал хэрэгүүд» — А. Игумновагай статья. «Уласхоорондын монополи — сионизмын банкирнууд» — АПН-эй статья. Хилын саанаһаа ерэһэн һонинууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Субботын галхан».

СЭНХИР ЭКРАН

«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА:
13.00 — Дамжуулгын программа. 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.15 — «Хүгжэмэй киоск». 13.45 — Экономико-онол арга болон электронно-тоололгын техникэ хэрэглэһэнэй ашаар арадай ажахые хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулха асуудал аргануүд. 14.15 — «Алтан шайба» гэһэн клубай шанда хүртэхын түлөө» гэһэн һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 15.15 — «Алло, мы ищем таланты» Пермь, Шэтэ, Красноярск, Томск хотонуудай һайн дуратанай бүлгэмүүдэй дуушад, ансамбльнууд хабаадаха. 17.00 — Уласхоорондын... норама. 17.30 — М. Горь... «Мещане» — телевизион... уран һайханай фильм (1,2-... сери).

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:
20.30 — «Ая-ганга» — ... тературно-хүгжэмэй програм...
«ОРБИТЫН» ПРОГРАММА:
22.00 — Красноярска ... ровагон заһабарилгын ... хатарай ансамблиин конц... 22.30 — Кинопанорама. (... тиль» гэжэ журналай 10 ... ойдо»). 24.00 — Информа... но программа «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА:
17.30 — Телевизионно ... һайханай «Комендант све... крепости» фильм. 18.35 — ... очерк. «Скульптор Ник... Томский». 18.55 — Концерт.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ...

Н-03482. Заказ № 122...